

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

Analýza cestovního ruchu v Národním parku Šumava

Hana Tomášková

© 2011 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci Analýza cestovního ruchu v Národním parku Šumava jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 24.3.2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. Rudolfu Zeipeltovi, CSc. za cenné rady a ochotu při zpracování diplomové práce a všem ostatním, kteří mi poskytli informace ke zpracování této diplomové práci.

Analýza cestovního ruchu v Národním parku Šumava

Tourism analysis in Šumava National Park

Souhrn

Obsahem této diplomové práce je analýza současného profilu typického návštěvníka Národního parku Šumava a charakterizovat zda kůrovcová kalamita, která nyní v NPŠ probíhá ovlivňuje návštěvnost NP a jaké možné faktory tuto návštěvnost mohou ovlivňovat. Součástí práce jsou i navrhovaná řešení pro zvýšení návštěvnosti v mimo sezónních měsících.

Pro zpracování vlastní práce bylo využito terénního výzkumu a to formou dotazníkového šetření. V tomto dotazníkovém šetření tvoří soubor respondentů návštěvníci 5 obcí: (Borová Lada, Horská Kvilda, Kvilda, Modrava a Prášíly) Národního parku Šumavy, kteří byli náhodně osloveni. Z dotazníkového šetření, které probíhalo od září do února 2011 se zúčastnilo 150 náhodně vybraných respondentů.

Summary

The content of this thesis is to analyze the current profile of the typical visitor Forest National Park and to characterize whether the bark beetle calamity which is now in the NPS National Park and the traffic impact of any possible factors that may affect attendance. The works are also proposed solutions for increasing traffic in the off season months.

To process their work was used field research in the form survey. The survey questionnaire consists of a set of respondents visitors 5 municipalities (Borová Lada, Horská Kvilda, Kvilda, Modrava and Prášíly). Šumava National Park, who were randomly approached. The survey, which took place from September to February 2011, attended by 150 randomly selected respondents.

Klíčová slova: návštěvnost, návštěvník, Národní park Šumava, cestovní ruch, respondent, dotazník, analýza

Keywords: attendance, visitor, Šumava National Park, tourism, respondent, questionnaire, analysis

Obsah

Obsah	- 7 -
1. Úvod	- 10 -
2. Cíl práce a metodika práce	- 11 -
2.1 Cíl práce	- 11 -
2.2 Metodika práce.....	- 11 -
2.2.1 Analytická část.....	- 11 -
2.2.2 Praktická část	- 12 -
2.3 Dotazníkové šetření	- 12 -
3. Literární rešerše.....	- 14 -
3.1 Geografie a vymezení Národního parku Šumava	- 14 -
3.2 Přírodní poměry	- 16 -
3.2.1 Geologický vývoj.....	- 16 -
3.2.2 Podnebí	- 17 -
3.2.3 Vodstvo	- 18 -
3.2.4 Rostlinstvo a živočišstvo.....	- 18 -
3.3 Vymezení ochrany přírody na Šumavě.....	- 19 -
3.3.1 Národní park Šumava	- 20 -
3.3.2 Chráněné krajinné oblasti	- 20 -
3.3.3 CHKO Šumava	- 21 -
3.3.4 Národní přírodní rezervace	- 22 -
3.3.5 Přírodní rezervace	- 22 -
3.3.6 Národní přírodní památka	- 23 -
3.3.7 Přírodní památka	- 23 -
3.4 Vymezení obcí v Národním parku Šumava	- 24 -
3.5 Lýkožrout smrkový	- 38 -
3.5.1 Charakteristika	- 38 -
3.5.2 Vývojový cyklus lýkožrouta	- 38 -
3.5.3 Lovci lýkožrouta smrkového	- 40 -
3.5.5 Některé z metod prevence a boje s kůrovcem	- 41 -
3.6 Cestovní ruch	- 42 -
3.6.1 Definice cestovního ruchu	- 42 -
3.6.2 Druhy cestovního ruchu:.....	- 43 -
4. Vlastní práce.....	- 45 -
4.1 Analýza profilu návštěvníka NPŠ	- 46 -
4.1.1 Souhrn profilu typického návštěvníka NPŠ.....	- 51 -
4.2 Ovlivnitelnosti návštěvnosti NPŠ díky kůrovcové kalamitě v NPŠ	- 52 -
4.2.1 Názory na hospodaření v NPŠ	- 52 -
4.2.2 Souhrn faktorů, které ovlivňují návštěvnost NPŠ.....	- 57 -
4.3 Zhodnocení návštěvnosti NPŠ	- 60 -

4.3.1 Souhrn zhodnocení návštěvnosti NPŠ	- 64 -
4.4 Navrhovaná řešení na zvýšení návštěvnosti v NPŠ	- 65 -
4.5 Propagace regionu NPŠ	- 65 -
4.5.1 Doma na Šumavě	- 65 -
4.5.2 Vítaný host na Šumavě	- 66 -
4.5.3 Časopis Šumava a noviny Nová Šumava.....	- 66 -
4.6 Výstavba zábavních a sportovních center	- 67 -
4.7 Zkvalitnění poskytovaných služeb a výrobků.....	- 67 -
4.7.1 Originální produkt Šumava.....	- 68 -
4.8 Poskytování doplňkových služeb zdarma	- 69 -
4.9 Zlepšení infrastruktury v NPŠ.....	- 69 -
5. Závěr	- 70 -
6. Seznam použitých zdrojů	- 72 -
7. Přílohy	- 76 -

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obr. č. 1 Mapa NP Šumava a CHKO Šumava	45
Obr. č. 2 Logo Novin Doma na Šumavě.....	65
Obr. č. 3 Logo „Šumava – originální produkt®“	68

SEZNAM GRAFŮ:

Graf č. 1 Rozlišení respondentů podle věku	46
Graf č. 2 Rozlišení respondentů podle profese	47
Graf č. 3 Rozlišení respondentů podle pohlaví.....	48
Graf č. 4 Rozlišení respondentů podle bydliště	48
Graf č. 5 Rozdělení ubytovacích zařízení	49
Graf č. 6 Rozlišení respondentů podle věku	50
Graf č. 7 Aktivita respondentů v NPŠ	50
Graf č. 8 Souše v NPŠ.....	54
Graf č. 9 Příčiny odumírání stromů	55
Graf č. 10 Problematika kůrovce	56
Graf č. 11 Režim ochrany NPŠ.....	57
Graf č. 12 Počet návštěvníků v obcích Prášíly, Kvilda.....	58
Graf č. 13 Přítomnost NPŠ.....	60
Graf č. 14 Role přítomnosti NP při rozhodování navštívit NPŠ	61
Graf č. 15 Přenocování hosté	61
Graf č. 16 Počet nocí.....	62
Graf č. 17 Návštěvnost NPŠ	63

SEZNAM TABULEK:

Tab. č. 1 Počet návštěvníků v obcích Prášíly, Kvilda.....	58

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Dotazník	76

1. Úvod

Lidé, v dnešní době, vyhledávají cestování, poznávání nových krajů, přírody či lidí a jejich zvyků, čím dál, tím častěji než dříve, což je pochopitelně spojeno s dnešním moderním stylem života. Přináší to s sebou negativa i pozitiva, ostatně jako všechny oblasti, protože vše je vždy spojeno s něčím hezkým a na druhé straně je vždy něco ošklivého. U cestování pozitiva zahrnují užitky pro návštěvníky v podobě nových zážitků, zkušeností a poznávání toho, co dosud neznali či neviděli. Do případných negativ patří narušení přírody a její harmonie, narušení klidu a chodu přírody a živočichů, kteří v přírodě žijí či zahubení vzácných rostlin, keřů či stromků.

To vše se týká i Národního parku Šumava, do kterého každým rokem přijíždí více návštěvníků. Pro obce, které se v Národním parku Šumava nacházejí, je cestovní ruch mnohdy jediným způsobem obživy, tudíž se místní podnikatelé snaží, aby návštěvníci přijížděli stále častěji a zdrželi se zde na co nejvíce dní. Zároveň se však představitelé obcí a lidé, kteří v nich žijí dožadují, aby se návštěvníci chovali v souladu s přírodou.

Národní park Šumava je jeden ze čtyř Národních parků v České republice. Podle mnohých odborníků je i nejkrásnějším Národním parkem v České republice. Národní park Šumava je totiž místem, kde žije mnoho ohrožených druhů živočichů – např.- tetřev, rys či los a některé druhy hmyzu se nevyskytují nikde jinde na světě než právě v šumavských rašeliništích, je zde i několik druhů vzácných rostlin. Také se tu vyskytuje mnoho vzácných lokalit a míst, kam se lidé mohou jít podívat. Mezi nejnavštěvovanější místa patří např. známá šumavská jezera: Černé, Čertovo, Prášílské, Laka a Plešné jezero. Z rozhleden mohou jmenovat Poledník, ze slatí: Jezerní slat', Chalupskou slat', Tříjezerní slat', A v neposlední řadě i řeku Vydru, která je oblíbená především mezi vodáky.

Národní park však dlouhodobě zápasí i s mnoha jinými problémy, které se netýkají pouze cestovního ruchu. Tyto problémy se týkají kůrovcové kalamity a otázek způsobu zásahů proti nim, o politické spory týkající se hospodaření či těžby dřeva. I takovou stránku skýtá Národní park Šumava.

2. Cíl práce a metodika práce

2.1 Cíl práce

Diplomová práce je zaměřená na analýzu současného profilu typického návštěvníka Národního parku Šumava. Dalším cílem práce je charakterizovat zda kůrovcová kalamita, která nyní v NPŠ probíhá ovlivňuje návštěvnost NP a jaké možné faktory tuto návštěvnost mohou ovlivňovat. Součástí práce jsou i navrhovaná řešení pro zvýšení návštěvnosti v mimo sezónních měsících.

Práce je rozdělena do dvou částí. První část je tvořena literárním přehledem, který obsahuje teoretická východiska k danému tématu. Druhá část je věnována vlastnímu výzkumu, který je zaměřen na zhodnocení údajů týkajících se návštěvníků této oblasti, získaných dotazníkovým šetřením v obcích Národního parku Šumava, kde výzkum probíhal od září 2011 do února 2011. Jednalo se o obce: Borová Lada, Horská Kvilda, Kvilda, Modrava a Prášíly.

2.2 Metodika práce

Zhotovení této práce předcházelo promyšlení a stanovení osnovy práce a následné rozvržení práce do jednotlivých kapitol a podkapitol. Práce se skládá z analytické a praktické části. Pro její zpracování bylo čerpáno ze dvou zdrojů informací a to sekundárních a primárních dat.

2.2.1 Analytická část

Teoretickým úvodem celé práce je analytická část práce. Tato část je zaměřena na obecnou charakteristiku zkoumané oblasti Šumavy, vymezení základních pojmů, které se týkají daného tématu. Následuje část, která je věnována charakteristice Lýkožrouta smrkového, který je zodpovědný za kůrovcovou kalamitu, která nyní v NPŠ probíhá. Poslední část tohoto teoretického úvodu tvoří definice cestovního ruchu a s tím spojené charakterizované základní pojmy.

V této části bylo využito sekundárních zdrojů informací. Základní použitou metodou k získání potřebných informací bylo studium dostupné literatury. Jednalo se

zejména o odbornou literaturu zaměřenou na NP Šumava či cestovní ruch. Nesmím opomenout internet, který byl také nezbytným zdrojem informací.

2.2.2 Praktická část

V praktické části bylo využito jak sekundárních, tak i primárních zdrojů informací. Tato část je zaměřena na charakteristiku současného profilu typického návštěvníka Národního parku Šumava a na to zda kůrovcová kalamita, která nyní v NPŠ probíhá ovlivňuje návštěvnost NP a jaké možné faktory tuto návštěvnost mohou ovlivňovat.

Bylo využito jak odborné literatury, tak i turistických publikací a průvodců týkajících se Šumavy. Shromážděny byly i různé brožury a propagační materiály týkající se dané oblasti, které poskytla informační střediska. Jako zdroj informací byl využit i internet.

2.3 Dotazníkové šetření

Pro zpracování vlastní práce bylo využito terénního výzkumu a to formou dotazníkového šetření (dotazník je uveden v příloze č. 1). Z dotazníkového šetření byly čerpány primární zdroje informací. Všemu nejdříve předcházela výběr respondentů, jelikož bylo zapotřebí specifikovat cílovou skupinu, nebo-li soubor respondentů. V tomto dotazníkovém šetření tvoří soubor respondentů návštěvníci 5 obcí Národního parku Šumavy, kteří byli náhodně osloveni. Dotazníkové šetření se zúčastnilo 150 náhodně vybraných respondentů.

Lokality, ve kterých byli návštěvníci oslovováni byly obce v Národním parku Šumava.

Jednalo se o tyto obce:

- ❖ **Borová Lada**
- ❖ **Horská Kvilda**
- ❖ **Kvilda**
- ❖ **Modrava**
- ❖ **Prášíly**

Monitoring návštěvníků byl prováděn metodou osobního dotazování s použitím standardizovaného dotazníku. Dotazování proběhlo v časovém období od září do února roku 2011, tudíž soubor respondentů byl osloven mimo sezónu, což bylo od září do listopadu a v zimní sezóně od prosince do února.

Místem, kde docházelo ke sběru dat, byly již zmíněné obce a vybrané významné turistické cíle, informační centra či ubytovací zařízení.

Dotazník obsahoval celkem 18 otázek, prostřednictvím kterých jsem zjišťovala odpovědi na dané otázky, které se týkaly:

- ❖ **charakteristiky profilu návštěvníka NPŠ**
- ❖ **charakteristiky návštěvnosti NPŠ**
- ❖ **ovlivnitelnosti návštěvnosti NPŠ díky kůrovcové kalamitě v NPŠ**

V dotazníku je použito 13 uzavřených otázek, 1 otevřená otázka a 4 polouzavřené otázky. K vyhodnocení tohoto dotazníkového šetření byl využit program MS Excel 2000.

3. Literární rešerše

3.1 Geografie a vymezení Národního parku Šumava

Národní park Šumava (dále jen „NPŠ“) byl vyhlášen vládním nařízením č. 163/1991 Sb. v roce 1991. Jeho rozloha činí 68 064 ha, zaujímá 0,87% plochy ČR v regionech Klatovy, Prachatice a Český Krumlov. Je největším národním parkem nejen v České republice, ale i v celé střední Evropě. Zahrnuje nejkrásnější a nejceněnější partie Šumavy. Rozkládá se podél státní hranice s Německem a Rakouskem, od Železné Rudy po Zvonkovou u Lipenské přehradní nádrže.

Jeho předpolím je Chráněná krajinná oblast Šumava, která byla vyhlášena v roce 1963 o rozloze 99 624 ha a stala se největší CHKO v ČR. Na bavorské straně sousedí s Národním parkem Bavorský les, který má rozlohu 23 000 ha.

Tato tři území tvoří jednotný, v Evropě jedinečný přírodní celek, který UNESCO vyhlásilo v r. 1990 za biosférickou rezervaci a tvoří takzvanou "Zelenou střechu Evropy". Šumava se z geografického hlediska dělí na vlastní šumavské pohoří a podhůří, které je poměrně rozsáhlé. Podle nadmořských výšek a členitosti reliéfu se toto podhůří dělí na vrchoviny a pahorkatiny.

Šumavské pohoří, zjednodušeně nazývané Šumava, je přibližně 140 km dlouhé a táhne se podél státních hranic s Německem a Rakouskem od severozápadu na jihovýchod. Nedaleko Nýrska leží Všerubský průsmyk, který tvoří přirozenou hranici Šumavy na severozápadě vůči Všerubskému mezihoří (a až poté, dále k severozápadu, navazuje Český les). Průsmyk u Horního Dvořiště vymezuje jihovýchodní okraj Šumavy vůči Novohradským horám. Na německé straně se Šumava sklání poměrně výrazněji, zatímco na české, kde se nachází Šumavské podhůří, postupně přechází do Středočeské pahorkatiny. Nejvyšší hora Šumavy leží v Německu, byť v těsném sousedství státních hranic. Je jí Velký Javor, 1456 m.n.m.. Nejvyšším vrcholem v české části Šumavy je Plechý 1378 m.n.m..

Jádrem vlastní hornatiny Šumavy jsou Pláně, ze kterých vybíhají jednotlivé horské hřebeny k severozápadu i k jihovýchodu. Povrch Plání je relativně plochý a jen mírně zvlněný, neboť jsou pozůstatkem starého zarovnaného povrchu (obdobně jako plochá vrcholová část Krkonoš, Krušných hor apod.) Zajímavostí je, že část Plání je

nejrozlehlejším souvislým celkem v České republice, který leží nad 1000 m nadmořské výšky. K Pláním náleží území v pramenných oblastech Vltavy a Otavy, například největší Kvildské pláně, rozkládající se okolo zdrojnic Vltavy a Vydry. Nad zarovnanou úroveň plání vystupují mírně vyklenuté hory, dosahující nadmořských výšek přes 1200 m. Sníženiny v povrchu byly postupně vyplněny poměrně hlubokými rašeliništi.

Vodní toky v oblasti Šumavských plání mají zpravidla mělká a široká údolí. Teprve při okraji zarovnaného celku údolí se zahlubují a vytvářejí sevřená koryta. V důsledku tektonického zdvihu jádrové oblasti Šumavy v průběhu třetihor až čtvrtohor se zvýšila zpětná eroze řek, a ty se začaly směrem od okrajů „zakusovat“ do centrálního zarovnaného povrchu. Současně stav tedy ukazuje, kam až eroze dospěla. Tento proces stále pokračuje, zejména v období vysokých průtoků při povodních.

Na území Železnorudska zasahují Šumavské pláně jen svou nejzápadnější částí, jíž jsou Kochánovské pláně. Jsou plochou hornatinou se širokým okrajovým hřbetem a rozlehlým mělkým údolím Křemelné. V mělkých prohlubních se nacházejí zbytky třetihorních zvětralin či mladší, čtvrtohorní rašeliniště. Přes Kochánovské pláně protéká zčásti i řeka Ostružná.

Jihovýchodním směrem vybíhají z Plání dva rovnoběžné horské hřbety, Trojmezenská hornatina a Boubínská hornatina (Boubín, 1361 m.n.m.). Navzájem je odděluje široké, ale poměrně mělké údolí horní Vltavy nazvané Vltavická brázda. Na Boubínskou hornatinu volně navazuje dále k jihovýchodu poslední část Šumavy, Želnavská hornatina, s nejvyššími horami Lysou a Knížecích stolcem.

Směrem k severozápadu se od Šumavských plání táhne Železnorudská hornatina. Je rozdělena širokým údolím Úhlavy, které odděluje dva přibližně rovnoběžné hřbety s menšími zbytky zarovnaného povrchu ve vrcholové části a s četnými skalními tvary vzniklými činností ledovce a v jeho okolí. První z těchto hřbetů je pohraniční Královský hvozd, druhý je Pancířský hřbet a poslední část železnorudské hornatiny je Debrnická hornatina.

Královský hvozd je v Železnorudské hornatině nejvyšší. Vrcholí Jezerní horou (1343 m.n.m) a tvarohem (1332 m.n.m.). Dalšími významnými horami jsou Ostrý (1279 m.n.m.) či lyžařsky užívaný Špičák (1208 m.n.m.). Královský hvozd byl ve čtvrtohorách z částí zaledněn. Důsledkem toho jsou např. ledovcové kotle (kary) Černého jezera a

Čertova jezera. Produktem zvětrávání vlivem ledovce jsou např. kamenná moře či vrcholová skaliska.

Pancířský hřbet je relativně souvislým rozvodním hřbetem z rul, svorů a odolných kvarcitů. Zbytky zarovnaných povrchů se nacházejí na plochém temeni. Svahy rozčleňují údolí pramenných toků Úhlavy, křemelné a Řezné. Nejvyššími body Pancířského hřbetu jsou Můstek (1234 m.n.m.) a Pancíř (1213 m.n.m.). Na západním okraji hřbetu leží ještě Velký Prenet, dále do podhůří se nadmořské výšky snižují.

Debrnická hornatina je širokým, mírně vyklenutým hřbetem. Nejvyšším bodem je Debrník (1336 m.n.m.), dalšími významnými body jsou Polom (1295 m.n.m.) a Ždánidla (1309 m.n.m.).

Údolí, ve kterém leží Železná Ruda, se neoficiálně nazývá Železnorudská kotlina, ve skutečnosti se jedná pouze o rozhraní mezi třemi výše uvedenými částmi Železnorudské hornatiny, kudy protéká řeka Řezná a její přítoky v pramenné oblasti. Řezná vytéká z území České republiky Železnorudským průsmekem (710 m.n.m.), což je současně také rozhraní mezi královským hvozdem a Debrnickou hornatinou. Tento průsmek vznikl erozí řeky. Jedná se tedy o relativně méně odolné horniny vůči erozi, než jaké např. budují hřbet Královského hvozdu (David a kol., 2003, s. 160).

3.2 Přírodní poměry

3.2.1 Geologický vývoj

Šumava je z geologického pohledu součástí Českého masivu. Tvořena je metamorfovanými horninami a hlubinnými vyvřelinami, které ztuhly ještě pod zemským povrchem. Horský systém Šumavy byl vyvrátněn v mladších prvohorách (přibližně před 300 mil. let). Předpokládá se, že tehdy měla Šumava vzhled podobný dnešním Vysokým Tatrám či Alpám a že převládaly ostřejší tvary reliéfu (štíty, ostré hřebeny, hrany údolí atd.). Dlouhotrvající erozí, především vodních toků, bylo pohoří postupně zahlazováno a zarovnáváno, až vznikla parovina (zarovnaný povrch).

Současný horský vzhled nabyla Šumava teprve ve třetihorách (před 65 – 1, 75 mil. let) při vyklenutí někdejší paroviny. Odhaduje se, že během posledních 5 milionů let mohlo dojít ke zdvihu o 1 000 m. A tektonické pohyby nejsou dosud ukončeny. Centrální vrcholová část si tak zachovala plochý ráz, který měla před zdvihem, zatímco okrajové svahy byly během posledních několika milionů let intenzivně modelovány erozí i sesuvy. Horniny na Šumavě patří tedy k velmi starým (prvohorní), zatímco současný charakter pohoří je podstatně mladší a je dán tektonickým oživením již jednou zarovnaného pohoří (ve třetihorách a čtvrtohorách) (David a kol., 2008, s. 10).

3.2.2 Podnebí

Oblast Šumavy vykazuje relativně nízké průměrné roční teploty a velmi vysoký úhrn srážek. Hodnoty, naměřené ve vysokých polohách, dokonce výrazně překonávají údaje ze srovnatelných nadmořských výšek Alp. K nejstudenějším a nejdeštivějším místům patří Březník u Modravy. Ve všech vyšších polohách jsou proto v zimě vhodné podmínky i pro lyžování. Oblast Železnorudska a Plání se stala díky pravidelným najížděným lyžařským stopám patrně nejlepším místem pro lyžařskou turistiku v Čechách.

V blízkosti těchto vysoko položených plání se nachází meteorologická stanice Churáňov v nadmořské výšce 1122m. V oblasti Šumavy se průměrné roční teploty pohybují v závislosti na nadmořské výšce a to od 6,0 °C (750 m n.m.) do 3,0 °C (1300 m n.m.).

Srážky se na Šumavě pohybují v průměru v rozmezí 1200 – 1450 mm ročně. V prosinci a únoru jsou srážky v horských polohách až na výjimky sněhové, i v listopadu a březnu převládají sněhové nad dešťovými.

Na sníh jsou nejbohatší polohy v nejvyšších nadmořských výškách kolem státní hranice, zejména v oblasti mezi Debrníkem a Černou horou a mezi Třístoličnickem a Smrčinou. Souvislá sněhová pokrývka se vyskytuje v průměru v 90 až 100 dnech za rok v nejnižších polohách a ve více než 200 dnech v polohách nejvyšších (Anděra a kol., 2003, s. 35).

3.2.3 Vodstvo

Systém přirozených povrchových vod tvoří prameniště a rašeliniště, síť vodních toků a ledovcová jezera. Tento systém doplňují umělá vodní díla jako jsou plavební kanály a náhony a umělé nádrže (bývalé plavební, rybochovné nebo přehrady). Největšími šumavskými toky jsou Vltava a Otava. Křemelná je důležitou řekou pro Železnorudsko.

Na Šumavě se nachází 8 jezer ležících v nadmořské výšce kolem 1000 m, na hranici někdejší sněžné čáry. Pět z nich se nachází na české straně Šumavy - jezero Laka, Prášílské a Plešné na území NP, Čertovo a Černé jezero v CHKO Šumava. Zbývající tři jezera náleží bavorské straně Šumavy (Roklanské, Velké a Malé Javorské jezero).

Černé jezero patří mezi největší, nejhlubší a nejnižší položené jezero na české straně Šumavy. Pro toto jezero se v minulosti používala i další jména jako Bystřické, Železnorudské či Dešenické jezero. Jezero je zahloubené ve svoru na severovýchodním svahu Jezerní hory.

Čertovo jezero se nachází v blízkosti Černého jezera. Příroda jej vyhloubila činností ledovců rovněž ve svoru v jihovýchodním svahu Jezerní hory. Jezero Laka bylo dříve označováno jako Pleso, Mláka či Plesné jezero. Představuje nejmenší, nejmělkčí a nejvýše položené šumavské jezero na české straně Šumavy. Prášílské jezero spolu s Prášílským potokem vytváří pravostranný přítok řeky Křemelné. Plešné jezero dříve nazýváno Balvanické či Černé. Rozkládá se na severovýchodním svahu nejvyšší hory Plechý.

Malá jezírka bychom našli i v rašeliništích. Největší z nich je v Chalupské slati (1,3 ha). Pro porovnání plochy : Nýrská přehrada má 148 ha a Lipenská 4 870 ha (Anděra a kol., 2003, s. 145).

3.2.4 Rostlinstvo a živočišstvo

Zvířena Šumavy zahrnuje typické spektrum druhů středoevropských pohoří. Žijí zde jeleni a srnci, losy, divoká prasata, lišky, jezevci, kuny, vydry. Dále zde žije přes 50 druhů ptáků, mezi nimi i dnes velmi vzácní – tetřev hlušec, jeřábek lesní, datel černý,

strakapoud bělohřbetý, datlík tříprstý, sýc rousný, kulíšek nejmenší, holub doupňák. Ale také vzácné druhy hmyzu, především brouci, žijící v odumřelém dřevě.

Dříve zde žily tři šelmy – medvěd, vlk a rys. Pouze rys se vrátil na Šumavu, a to díky reintrodukci. Medvěd a vlk zde nadále chybí. Opět zdomácněl čáp černý a sokol stěhovavý.

Nejzajímavější je pro nás návrat rysa do oblasti, kde po delší dobu žádné velké šelmy nežily a s tím související otázka, jak si zde bude počínat. Kromě toho je pro nás důležité zjistit, jak na přítomnost rysa reagují jeho potenciální kořistní zvířata – srnec a jelen – a jak jím budou ovlivněna. Pohyb rysů, jelenů a srnců na Šumavě mohou zájemci sledovat na internetu.

Z hlediska rostlinstva patří Šumava a její přilehlá část za státní hranicí k největší zalesněné ploše střední Evropy, proto se jí také říká „plíce Evropy“ nebo „Zelená střecha Evropy“. Celá Šumava leží ve středoevropské květnaté oblasti. Základní typy přirozené vegetace tvoří bučiny, doubravy a smrčiny. Vedle těchto tří hlavních typů se zde vytvořila celá řada přirozených společenstev i celých klimaticky i zonálních ekosystémů (jedná se zejména o rašeliniště, údolní luhy, podmáčené smrčiny, reliktní bory a bezlesá kamenná moře, ekosystémy jezerních karů, ekosystémy stojatých a tekoucích řek a vzácné relikty přirozeného mokřadního bezlesí (Zvířena na Šumavě, 2000, [online])

3.3 Vymezení ochrany přírody na Šumavě

V České Republice je ochrana přírody ošetřena zákonem 114/1992 Sb., ochrana je koncipována jako obecná ochrana rostlin a živočichů § 5; ochrana dřevin § 7; ochrana a využití jeskyní § 10; památné stromy a jejich ochranná pásma § 46; zvláště chráněné rostliny a živočichové § 48; územní ochrana je praktikována místně, tzn. jsou vybrána území, kde jsou zakázány určité činnosti a omezeny některá práva v zájmu přirozeného vývoje. Tato území se dělí na zvláště chráněná území (ZCHÚ) a obecně chráněná území (CHÚ)

ZCHÚ se v základu dělí na velkoplošná a maloplošná.

3.3.1 Národní park Šumava

definice ze zákona 114/1992 Sb., § 15

Mezi velkoplošná území patří Národní parky - Rozsáhlé území, jedinečné v národním či mezinárodním měřítku, jehož značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam. Veškeré využití národního parku musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jeho vyhlášením. Metody a způsoby ochrany území národního parku jsou odlišeny na základě členění do tří zón odstupňované ochrany přírody, z nichž nejcennější je zóna I. Národní parky (NP) jsou zřizovány zákonem

3.3.2 Chráněné krajinné oblasti

Národní park Šumava vznikl v březnu 1991 vyjmutím nejcennějších lokalit z CHKO Šumava. Rozprostírá se na území Plzeňského a Jihočeského kraje při jihozápadní hranici s Německem a Rakouskem. Se svojí rozlohou 69 030 ha je největším národním parkem v ČR. Za svoji atraktivitu vděčí NP kromě jiného i dlouholeté existenci železné opony, která na několik desetiletí zmrazila působení člověka v hraničních oblastech a dala tak prostor přirozenému vývoji krajiny. Uprostřed Evropy vznikl unikátní přírodní celek jehož hodnoty si bezesporu zaslouží ochranu. Oblast Šumavy a Bavorského lesa tvoří společně jeden z nejrozsáhlejších lesních komplexů ve střední Evropě. Území NP leží v nadmořské výšce od 600 m n. m. (údolí Otavy u Rejštejna) do 1378 m n. m. (Plechý) a trvale zde žije kolem 2000 obyvatel.

Poslání Národního parku - je uchování, zlepšení a ochrana nejcennějších lokalit. Jedná se především o lokality, kde se zachovala původní divoká nebo tomuto stavu blízká příroda. NP pak klade za cíl přísnou ochranu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých i výchovných cílů. Důležitou funkcí NP je i jeho zpřístupnění pro turistiku a rekreaci, které však nebudou zhoršovat životní prostředí. Z tohoto důvodu byl v NP stanoven systém chráněných

lokalit (zón) s řadou omezení pro návštěvníky. Národní park je pak rozdělen do tří zón a klidových území:

- **I. zóna - přísná přírodní** - 13% z celkové plochy zahrnuje nejcennější části, území je ponecháno přirozenému vývoji bez vlivu člověka, platí zde zákaz vstupu mimo vyznačené trasy.
- **II. zóna - řízená přírodní** - 83% z celkové plochy člověkem převážně pozměněné lesní a zemědělské ekosystémy.
- **III. zóna - okrajová** - 4% z celkové plochy území značně pozměněné člověkem, osídlené nebo hospodářsky kultivované oblasti zejména obce, jejich okolí a zemědělské plochy.

Vzácné lokality NP z hlediska ochrany rostlin a živočichů (15 000 ha) jsou navíc zahrnuty do šesti klidových území, ve kterých se lze pohybovat pouze po vyznačených turistických stezkách: Modravské slatě, Plesná – Ždánidla, Kaňon Křemelna, Zhůrecká slat' – Mezilesní slat', Vltavský luh, Trojmezní – Plechý – Smrčina (Potužák, 1999, [online]).

3.3.3 CHKO Šumava

CHKO Šumava byla vyhlášena výnosem Ministerstva kultury ČSR 27.12.1963. V době svého vzniku byla se svými 168 654 ha největším chráněným územím tehdejšího Československa. V roce 1990 byla zapsána do seznamu UNESCO v Paříži jako Biosférická rezervace Šumava. Nejcennější část území CHKO byla v roce 1991 vyhlášena národním parkem, čímž došlo ke zmenšení rozlohy CHKO na 99 624 ha. Dnes plní tato oblast především funkci ochranného pásma národního parku. Na území, které se rozkládá v nadmořské výšce od 498 m n. m. (Víteň) do 1362 m n. m. (Boubín) žije 21 000 obyvatel a je rozděleno do čtyřech zón, přičemž I. zóna je přírodně nejhodnotnější. Součástí tohoto území jsou také přírodní rezervace a přírodní památky, zajišťující dlouhodobé pozorování a ochranu vzácných biotypů: Národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky (Národní park, 2007, [online]).

definice ze zákona 114/1992 Sb., § 25

Druhou velkoplošnou formou ochrany jsou Chráněné krajinné oblasti - Rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení. Hospodářské využívání tohoto území se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce tohoto území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněné krajinné oblasti. Chráněné krajinné oblasti (CHKO) vyhláší vláda nařízením.

Mezi maloplošná území patří:

3.3.4 Národní přírodní rezervace

definice ze zákona 114/1992 Sb., § 28

Národní přírodní rezervace (NPR) Menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku. Využívání NPR je možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí. NPR zřizuje vyhláškou MŽP ČR.

3.3.5 Přírodní rezervace

definice ze zákona 114/1992 Sb., § 33

Přírodní rezervace (PR) Menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast. PR zřizuje příslušný krajský úřad nebo správa národního parku či chráněné krajinné oblasti.

3.3.6 Národní přírodní památka

definice ze zákona 114/1992 Sb., § 35

Národní přírodní památka (NPP) Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. Změny či poškozování NPP či jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození, je zakázáno. NPP zřizuje vyhláškou MŽP ČR.

3.3.7 Přírodní památka

definice ze zákona 114/1992 Sb., § 36

Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. PP zřizuje příslušný krajský úřad nebo správa národního parku či chráněné krajinné oblasti (Vedral, 2006, [online]).

3.4 Vymezení obcí v Národním parku Šumava

3.4.1 Prášily

Historie

Prášily - obec na úpatí vrchu Ždánidel v blízkosti Prášílského jezera a jezera Laka v nadmořské výšce zhruba osmi set metrů - vznikly v polovině 18. století na území Královského hvozdu. Bohaté a do té doby nedotčené lesy budily zájem sklářských podnikatelů jako možný zdroj levného paliva pro sklářské hutě.

Za Gattermayera pracovaly v Prášilech dvě sklárny (Hořejší a Dolejší) na výrobu zrcadlového skla s brusírnami a leštírnami. Postupně přibýly další dvě sklárny - Nová Studnice a Zelená Hora. Ve špatné obchodní situaci po sedmileté válce se Gattermayer zadlužil a musel statek prodat. Nový majitel hrabě Kinský pronajal zrcadlové sklárny Christianu Ferdinandu Abelemu, který přišel v roce 1778 z Českého lesa.

Konec pro prášílské sklárny znamenala stavba Vchynicko - tetovského plavebního kanálu, realizovaná v letech 1799 až 1801 z podnětu nového majitele statku knížete Josefa Schwarzenberka. Kanál totiž umožnil efektivní prodej dřeva do vnitrozemí, zatímco využívání dřeva jako paliva v hutích se ukázalo jako krajně ne hospodárné. Počátkem dvacátých let 19. století prášílské sklárny i jejich doplňkové provozy zanikly. Do opuštěných domků sklářů se nastěhovali dřevorubci a lesní dělníci. Opuštěné objekty bývalých brusíren teprve v roce 1918 koupil z Tachova pocházející Kašpar Eggerth, aby v nich zřídil papírny. Poslední majitelkou podniku byla až do jeho tragického zániku požárem v květnu 1933 papírnice Marie Eggerthová-Böhmová.

Od počátku 20. století byly v Prášilech nahrazovány dřevěné stavby zděnými. Postavena byla pošta a se světem byla obec spojena i telegrafem. Svou ordinaci a byt zde měl lékař, v obci byly dva hostince, studentská noclehárna, četnická stanice, inspektorát, oddělení finanční stráže, státní polesí, státní a obecná škola, trojtřídní česká škola a čtyřtřídní německá škola, pila a papírna.

Schwarzenberský pivovar byl v roce 1928 přebudován na chatu Klubu českých turistů do níž již byl zaveden elektrický proud. Na Prášílském potoce bylo vybudováno v roce 1936 koupaliště. V roce 1938 žilo v obci přes 1000 obyvatel ve více jak 160 domech, převážně šlo o dřevaře a drobné řemeslníky. Malá elektrárna zásobovala obec

proudem, vybudován byl i jednoduchý vodovod. V obci byly dva spolky české a dva německé.

Po 2. světové válce došlo k odsunu povětšinou bezkonfliktního německého obyvatelstva. V roce 1952 byla obec byla začleněna do vojenského výcvikového prostoru Dobrá Voda a téměř vysídlena. Pro veřejnost byla obec vojensky uzavřena, počet obyvatel poklesl pod padesát. Zachovány zůstaly jen Prášily, ostatní samoty a osady zcela zanikly.

Z Prášil zbylo asi 25 domků. Kostel Sv. Prokopa byl přestavěn na kulturní dům - promítalo se zde, poté sloužil jako tělocvična a pro havarijní stav poté, co se začala naklánět věž, byl 4.1.1979 odstřelen. V 90. letech 20. století byl vojenský prostor zrušen a oblast byla postupně opět zpřístupněna. V současné době jsou Prášily opět centrem zájmu turistů (Hornepiak, 2008, [online]).

Současnost

V současné době jsou Prášily opět významným střediskem šumavské turistiky. Najdete zde dvě infocentra, řadu penzionů, restaurace a dva obchody i novou cukrárnu. V bezprostředním okolí je několik set kilometrů značených turistických cest pro pěší, cyklisty a v zimě upravovaných stop pro lyžaře. Sídlí zde středisko Lesní správy Národního parku Šumava, policie a pošta. Zázitkem je návštěva botanické zahrady, archeopark, podívat se můžete na bizony, využívat sportovní areál a i školící středisko. Areál bývalého hřbitova byl přebudován na pietní místo a ve středu obce byl odhalen pomník se jmény zaniklých okolních osad. Částí obce Prášily je osada Nová Hůrka, v minulosti k obci náležely i mnohé nyní již zaniklé osady a samoty (Prášily a okolí, 2009, [online]).

Nejzajímavější místa v okolí Prášil:

Jezero Laka (dříve též Mláka)

Nejmenší a nejmělčí z ledovcových jezer na Šumavě, v již. části Železnorudské hornatiny, 8 km jv. Od Železné Rudy, v I. Zóně NP Šumava. Jeho jezerní pánev byla vyhloubena karovým ledovcem v rulovém sv. svahu hory Plesná v poslední době ledové

a je hrazena morénou. Plocha 2,53 ha, maximální hloubka pouze 3,9 m, nadm. Výška 1085 m. Obklopené horskými lesy se vzácnou dřípatkou horskou v podrostu, pozoruhodné plovoucími ostrůvky, pomalu zarůstá pobřežní slatinnou vegetací a zatemňuje se. Má totiž ze všech šumavských jezer největší sběrnou oblast a přítoky tedy přivádějí nejvíce splavenin. Jezeru hrozil v minulosti zánik, ale umělým zvýšením přirozené morénové hráze se hladina opět zvýšila. Druhy tvořící plovoucí ostrůvky jsou hlavně sítina cibulkatá, ostřice obecná, tuřice šedavá, zábělník bahenní ale i vrba ušatá atd. Pro blízkost státní hranice bylo jezero dlouho veřejnosti nepřístupné. Jedinečnost tohoto tichého místa literárně zpracoval K. Klostermann ve svém románu Skláři (Axamitová a kol., 2001, [online]).

Prášilské jezero

Jedno z pěti ledovcových jezer na české straně Šumavy, v geomorfologickém podcelku Šumavské pláně, 4 km jjv. Od Prášil v I. Zóně NP Šumava. Jeho jezerní pánev vyhloubil horský karový ledovec v pleistocénu v tvrdé rule a žule sev. svahu Poledníku. Jeho plocha 3,72 ha, maximální hloubka 14,9 a nadm. Výška 1 084 m. Okolní smrkové lesy byly v 90. letech 20. století značně vykáceny v důsledku kůrovcové kalamity. Jezerní potok vytékající z jezera patří do povodí Křemelné. Vzhledem k blízkosti státní hranice bylo okolní území dlouho nepřístupné veřejnosti.

V roce 1997 byl na pohraničním hřebeni otevřen nový tur. Přechod do SRN (pro pěší a cyklisty) Prášily-Gsenget. Z Prášil k němu vede přímá žlutě značená trasa, avšak od jezera lze k němu dojít jen poměrně velkou oklikou po značených tur. stezkách.

Poledník (1 315 m.n.m.)

Významný bod v sz. části Šumavských plání, 8,5 km sz od Modravy a 4,5 km jjv. Od Prášil. Poměrně plochý vrch budovaný rulou je zbytkem třetihorního zarovnaného povrchu. V poslední době ledové malý ledovec vyhloubila příkrém ssv. Svahu kar s jezerní stěnou vysokou asi 150 m. V této prohlubni se dnes nachází ledovcové Prášilské jezero.

Od roku 1998 se Poledník stal jedním z nejatraktivnějších tur. cílů Šumavy, neboť zde byla otevřena nejnovější a nejvýše položená šumavská rozhledna, kterou Správa NP Šumava přebudovala z pův. vojenského objektu. Je 37 m vysoká, má tři vyhlídkové galerie a vystoupíme na ni po 227 schodech. Dole je kiosek s velkou zastřešenou plochou pro odpočinek turistů. Poledník poskytuje vynikající rozhled na velkou část Šumavy i Bavorského lesa, neboť je situován pouhý asi 1,2 km od státní hranice.

3.4.2 Kvilda

Historie

V místech, kde se dnes rozkládá obec Kvilda, byl v minulosti pouze těžko přístupný hraniční hvozď, tvořící přirozenou hranici česko – bavorskou. První písemná zpráva s použitím místního názvu pochází z roku 1345. V této listině potvrzuje český král Jan Lucemburský, Tomáši a Janovi, synům správce píseckého panství Ondřeje, že „les Kvildy / lat.Geulde, něm. Gefilde/ zvaný, ležící za Rejštejnem je v jejich držení, i s užitky kovů, budou-li nalezeny. Tomáš a Jan zde zřejmě zahájili rýžování zlata. Dodnes se můžeme setkat v okolí Kvildy i Horské Kvildy s tzv. sejpy, neklamnými pozůstatky po rýžování zlata. Sejpy, neboli hrůbata, jsou hromady propraného materiálu ze zlatonosných toků. Ale vraťme se ještě zpět do historie. Koncem 18. století, kdy provoz na Horní zlaté stezce pomalu utichl, vstupují na scénu, přímo v katastru obce nová řemeslná odvětví, hamernictví a sklářství, samozřejmě vedle chudého horského zemědělství a řemesel navazujících na těžbu a zpracování dřeva. V tomto období vyrábějí své výrobky tři sklářské hutě. Na ně později navazuje výroba proslulých podmaleb na skle provozovaná rodinou Verderberů. Světově známým podnikem se stala pila na zpracování rezonančního dřeva, založená roku 1820 Petrem Strunzem. Na Kvildě jsou v provozu další pily, truhlářství, soustružny dřeva, výroby lyží, řezbářství. Výroba šindele a dřevěného drátu nechybí snad v žádné chalupě.

Do hospodářského života významně zasáhly katastrofální vichřice v letech 1868, 1870 a 1872, které způsobily rozsáhlé polomy a následně i kůrovcovou kalamitu. Tzv. „broučková doba“ znamenala pro obyvatelstvo mnoho pracovních příležitostí a tím období hojnosti a všeobecného rozvoje. Toto období zpracoval ve svém románu „V ráji šumavském“ Karel Klostermann.

První světová válka, ze které se nevrátilo 34 kvildských mužů a hospodářská krize ve třicátých letech zbrzdila rozvoj obce. Přesto však ještě před druhou světovou válkou patřila Kvilda k nejvýznamnějším obcím centrální Šumavy, která se svým sociálním složením obyvatelstva i hospodářským charakterem podobala spíše městečku než vesnici. Je zde překvapivá škála obchodů – dva koloniály, čtyři řeznictví, čtyři pekařství a cukrářství, dokonce osm krejčích a obchod se střížním zbožím, šest obuvníků a obchod s obuví firmy Baťa, trafiky, holiči, taxi a povoznictví. Pro turisty, kteří objevují Kvildu po I.světové válce jsou připraveny hostince s ubytováním a stravováním. Kvilda vedla i rušný spolkový a společenský život. Nechybí spolky hasičů, tělovýchovné spolky a kapely. Po úpadku obchodního významu soumarské cesta procházející Kvildou, bylo spojení s okolím pro kvildské občany velmi svízelné. Místní dopravě sloužily jen primitivní vozové cesty a pěšiny pro chodce. Cesty spojující Kvildu s okolním světem byly ještě před polovinou 19. století ve velmi špatném stavu. V druhé světové válce padlo 63 občanů Kvildy a dalších 24 mužů bylo pohřešováno. Do dotazníku ONV v Prachaticích ze dne 29.8.1945 uvedla Správní komise ve Kvildě, že v den zrušení německé okupace v roce 1945 je celkový počet obyvatelstva 1450, z toho je 1435 občanů národnosti německé a 15 občanů české národnosti. Do srpna roku 1945 uprchlo z Kvildy 226 německých občanů a přistěhovalo se 15 osob české národnosti. Od 24.května do 8. října 1946 bylo odsunuto v 11 transportech celkem 649 obyvatel německé národnosti. Jedním z důsledků událostí souvisejících s druhou světovou válkou bylo, že v roce 1950 měla Kvilda pouze 238 obyvatel (Vávrová, 1999, [online]).

Současnost

Kvilda patří mezi nejvýznamnější turistická střediska Šumavy. Je nejvýše položenou obcí v ČR (1065 m n.m.), ležící uprostřed nádherných Šumavských plání. Do katastrálního území obce patří zaniklá obec Bučina i nedaleké osady Františkov, Vydří Most, Hraběcí Huť a Lesní Domky.

Obec je spravovaná obecním úřadem, v místě je pošta, dva penziony, stálá expozice historie Kvildy a Bučiny, Vzdělávací centrum (přednášky, galerie), Informační centrum obce a IC NP Šumava, obchod s potravinami, daleko široko známá pekárna,

malá drogerie a domácí potřeby, velice dobře vybavená prodejna Sport, půjčovna lyží a dalšího vybavení, půjčovna kol a jejich oprava (Vávrová, 2009, [online]).

Nejzajímavější místa v okolí Kvildy:

Pramen Vltavy

PP (7,78 ha, vyhl. r. 1989) v Národním parku Šumava, v katastru obce Bučina u Kvildy, v okr. Prachatice. V tomto chráněném území pramení Teplá Vltava. V některých mapách je uváděna jako Černý potok, podle Černé hory (1 314 m.n.m). Vlastní chráněné území tvoří vých. Velmi příkré svahy Černé hory, spadající do teplovltavského údolí. Na jeho pravém břehu jsou zrašelinělé plochy. Přirozené prameniště Teplé Vltavy je nad cestou (modrá zn.), která vede údolím. Nad cestou také stávala chata Klubu českých turistů, v které byl ve 2. svět. Válce tábor sovětských zajatců (všichni zde zahynuli). Na jejich památku sem byla umístěna pamětní deska: chata však byla zlikvidována. Oficiální pramen umístěný v upravené betonové skruži je pod cestou, tedy mimo skutečné prameniště.

Jezerní slat'

Jezerní slat', někdy také nazývaná Kvildská, se rozprostírá ve výšce 1058 – 1075 m v prostoru mezi obcemi Kvilda a Horská Kvilda na rozvodí mezi Otavou a Vltavou. Svou rozlohou je čtvrtou největší slatí na Šumavě a jedním z nejstudenějších míst na našem území.

Převážnou část rašeliniště tvoří klečová forma borovice blatky a vzácná rašelinná květena. Žijí tady i některé vzácné druhy živočichů – např. myšivka horská a rejsek horský.

Vstup do rezervace umožňuje 300 m dlouhá Naučná stezka Jezerní slat', která začíná z parkoviště u silnice Kvilda – Horská Kvilda. U vstupu je postavena vyhlídková věž se dvěma patry, která umožňuje pěkné výhledy na téměř celé rašeliniště. Stezka vede po povalovém chodníčku, kde je několik velkých panelů s informacemi. V zimním období je

rašeliníště uzavřeno, aby nebylo narušeno zimoviště chráněných druhů živočichů (Jezerní slat', 2011, [online]).

Knížecí pláně

Obec založená knížetem Schwarzenbergem v roce 1792 byla situovaná na holé planině v nadmořské výšce 1021 m. Knížecí Pláně v blízkosti státní hranice a s převážně německým obyvatelstvem čítaly v době svého rozmachu na 60 domů (mimo jiné zde byla hájovna, pila, hostinec, mlýn, stanoviště hraniční stráže, od roku 1830 hřbitov, v roce 1864 byl vystavěn v obci kamenný kostel sv. Jana, později i fara, od roku 1902 zde fungoval obecní úřad a od roku 1930 též úřad poštovní).

Po II. světové válce bylo německé obyvatelstvo vysídleno a po roce 1950 obec zaniká. V 70. letech 20. století byl armádou zničen místní hřbitov a kostel sv. Jana odstřelen. Kostel dnes připomíná vztyčený kříž na pietně upraveném místě - základech kostela. V průčelí pietního místa je umístěn zrestaurovaný zde nalezený rodový znak Schwarzenberků. Po roce 1990 byl péčí bývalých německých obyvatel místní hřbitov obnoven. Pečlivost s jakou bylo obnovení provedeno, stojí nejen za shlédnutí, ale i za uznání. Z původních staveb jsou patrné pouze zbytky roztroušené v terénu. Z obnoveného hřbitova je za jasného počasí vyhlídka na horu Luzný, Třístoličník, Boubín a Bučinu. V okolí hřbitova se otevírá pohled na partie celých Knížecích Plání. Za příznivých podmínek jsou viditelné i Alpy. Knížecí pláně jsou přístupné po turistických stezkách z Kvildy (přes Bučinu), z Borových Lad, pro zdatnější i z Horní Vltavice (přes Polku) a ze Strážného (Jelení stezkou přes Žďárské jezírko). Všechny trasy vedoucí na Knížecí Pláně jsou vhodné nejen pro pěší, ale i pro cyklisty (Vopěnka, 2007, [online]).

3.4.3 Horská Kvilda

Historie

Horská Kvilda (dříve německy Innergefild) leží ve výšce okolo 1070 metrů nad mořem. Na území o ploše přes 3000 hektarů dnes žije zhruba 60 obyvatel, ale nebylo tomu tak vždy.

První zmínky o osídlení v této oblasti pocházejí z poloviny 14. století, kdy tudy vedla známá Zlatá stezka do Pasova. Mezi hlavní zdroje obživy tehdejších obyvatel patřila těžba dřeva a rašeliny, zemědělství, sklářství a hamernictví, ale také rýžování zlata, po kterém dodnes zůstaly na obou březích Hamerského potoka kopečky písku (tzv. sejpy).

V dobách největšího rozvoje Horské Kvildy zde žilo až 600 obyvatel, ovšem největší zlom ve vývoji obce znamenala druhá světová válka a především poválečný odsun německého obyvatelstva (Horská Kvilda, 2005, [online]).

Současnost

Obec v centrální Šumavě – Pláních, pod vrchem Antýgl (1 253 m.n.m.). Sestává se z asi 30 roztroušených domků. Obcí protéká Hamerský potok. Rozkládá se v mírně zvlněné zalesněné náhorní plošině s mnoha slatěmi a mokřady v nadmořské výšce 1 045 – 1 090 m.n.m.

To ji činí jednou z nejvýše položených obcí v Čechách a zajišťuje dostatek sněhu po celé zimní období. Nachází se zde velký počet udržovaných lyžařských tras, cyklostezek a vyznačených tras pro pěší. V blízkosti obce leží Jezerní slat' s naučnou stezkou a vyhlídkovou věží. Obec leží uprostřed Národního parku Šumava a je známým, i když klidnějším střediskem zimní i letní rekreace. K Horské Kvildě náleží ještě několik osad – Výhledy, Zlatá Studna, Horní Antýgl a Korýtko. Další osady již zanikly. Současná Horská Kvilda je především známé a vyhledávané turistické středisko, kde se kříží letní turistické trasy a cyklotrasy a zimní běžecké stopy. Je zde několik penzionů (Tichý, 2008, [online]).

Nejzajímavější místa v okolí Horské Kvildy:

Filipova Huť

Filipova Huť (německy *Phillipshütten*) je místní část obce Modrava. Nachází se na jižních svazích rozsoch hory Sokol, v údolí Filipohuťského potoka, v nadmořské výšce 1093 m. Je tak nejvýše položeným sídlem v České republice. Z osady se otevírá výhled na bavorskou horu Roklan. Filipova Huť vznikla jako osada kolem sklářské huti

na duté sklo, kterou založili v roce 1785 Franz Denk a Franz Weber z Horních Hrádků (*Schlösselwald*). Jméno dostala po tehdejším majiteli panství Filipu Kinském. Po dokončení Vchynicko-tetovského kanálu v roce 1800 bylo v osadě postaveno 17 domků pro rodiny dřevorubců. Sklárna zanikla v roce 1820 a další prosperita obce byla plně spojena s dřevařstvím. V roce 1930 ve Filipově Huti žilo 12 Čechů a 488 Němců. Po druhé světové válce byli odtud, stejně jako z ostatních pohraničních obcí, Němci vysídleni. Venkovská usedlost čp. 16 byla v roce 1958 vyhlášena jako kulturní památka - má pozoruhodný a v Česku již málokde dochovaný zvýšený nájezd do stodoly. V osadě stávala čtvercová kaple, která byla v letech 1962 - 1964 zbořena, připravuje se její obnova. Ve Filipově Huti je několik možností ubytování (Pension Hájenka, Pension Korýtko, Pension Babský Ranč, Ubytování U Chladů, Apartmán Filipova Hut', Chata Kapka). Osada je nástupním místem na rozsáhlou síť turistických, cykloturistických a běžkařských tras (Filipova Hut', 2009, [online]).

Antýgl

Bývalý královácký dvorec Otýgl leží uprostřed louky v malebném údolí řeky. Vydry v Šumavském národním parku. Poprvé byl připomínám roku 1500. V letech 1523-1818 zde pracovala sklárna, která vyráběla duté sklo a páteříky (skleněné kuličky pro růžence). Protože sklárna měla jen jednu pec - "ein Tigel", získalo místo dnešní název Antýgl. Po uzavření hutě byl roubený objekt upraven na zájezdní hostinec. Historický dvorec tvoří skupina roubených i zděných stavení. Dříve se skládal z vlastní chalupy, podružského domku, stodoly a kaple. Celá stavba je typicky šumavská a rozlehlá. Stavení má polovalbové šindelové střechy, široké nízké štíty s vyřezávanými obrazci v bednění nebo se skládanou okenicí. Zvonička a kaplička je typická pro královácké dvorce. Vikýřům se říká volská oka. V současné době je Antýgl jádrem známého autokempingu. Je velmi významnou křižovatkou turistických a cyklistických tras. Můžete si tady projít Naučnou stezku Povydrí. Horská řeka Vydra totiž protéká v těsné blízkosti stavení a tábořiště. Opačným směrem, asi 2 km proti proudu Vydry směrem na Modravu, najdete hradlový most a začátek Vchynicko - Tetovského plavebního kanálu. V zimě jsou tady upravované běžecké trasy (Antýgl, 2008, [online]).

Turnerova chata

Jediná veřejně přístupná chata v I. zóně Národního parku Šumava na břehu řeky. Vydry mezi Antýglem a Čeňkovou Pilou. Stylová roubená stavba z konce třicátých let zachovalá v původní podobě, bar, restaurace s otevřeným krbem a letní terasa.

V zimě ideální místo pro běžkaře, v létě pro pěší turistiku a houbaře, na jaře a na podzim oáza klidu uprostřed přírody na regeneraci nervů. Vyměňte televizi a mobil za hořící polena v krbu a šumící bystřinu, která léčí osobní starosti i stres moderní civilizace (Turnerova chata, 2009, [online]).

3.4.5 Modrava

Historie

Obec Modrava je tvořena třemi původními osadami , které se jmenovaly Modrava, Filipova Huť, Vchynice-Tetov.

Modrava vznikla jako rybářská osada. První dochovaná zmínka o Modravě se datuje do roku 1614 a je spojena s pronájmem velice dobře zarybněného Modravského potoka. Další zmínka je spojena s rokem 1617. Tehdy bylo výnosem královského majestátu umožněno volné pastvení těm soumarům, kteří by již toho dne nedošli po obchodní stezce do Kašperských Hor . Od roku 1757 se Modrava rozvíjí jako rybářská a lovecká osada. Ke změně dochází po roce 1799, kdy kníže Schwarzenberg kupuje od hraběte Kinského rozsáhlé území Prášílského panství a využívá obrovského bohatství dřeva ze zdejších rozsáhlých lesů. V letech 1799 - 1801 byl vybudován podle návrhu Ing. Rosenauera Vchynicko-tetovský plavební kanál. Kanál začíná 2 km od Modravy pod bývalou osadou Vchynice-Tetov. Délka kanálu je 14,4 km. S novou orientací je spojena také výstavba sídla Březník (Pürstling), které je hlavním dějištěm románu spisovatele Šumavy Karla Klostermanna - Ze světa lesních samot. V roce 1924 byla nákladem 1 041 500 Kč postavena jedna z dominant obce historická chata Klubu Českých turistů - Klostermannova chata. Jejím projektantem je slavný architekt Bohuslav Fuchs. Každý návštěvník Modravy si zapamatuje je i pohled na slavnou Bienertovu pilu na rezonanční dříví a na hrázďenou stavbu , která v minulosti sloužila jako lovecký zámček knížete Schwarzenberga. Roku 1934 byla v Modravě dostavěna česká obecní a mateřská škola

(od roku 1999 je objekt školy po přestavbě provozován jako Hotel Modrava) (Šumava, 2007, [online]).

Současnost

Obec Modrava (německy Mader) je známým centrem celoroční horské turistiky. Je tvořena třemi původními osadami : Modrava, Filipova Huť, Vchynice-Tetov.

Leží v nadmořské výšce 985 m na soutoku tří potoků - Modravského, Filipohuťského a Roklanského a tímto soutokem vzniká řeka Vydra. Místo známé z románů Karla Klostermanna.

Modrava je poslední výspou Plzeňského kraje na samých vrcholcích Šumavy. Z kterékoliv strany, ať od Sušice či od Vimperka, se silnice klikatí až k nejvýše položenému sídlu v České republice do Filipovy Hutě, která je součástí obce Modrava. Modrava leží rovněž na půli cesty mezi hraničními přechody Železná Ruda – Alžbětí a Strážný.

Pravidelné autobusové spojení do Modravy je možné ze Sušice. O víkendech a o prázdninách jezdí do Modravy pravidelný autobusový spoj z Prahy. V letních měsících je ze strany Národního parku Šumava zajištěna pravidelná autobusová doprava (Modrava a okolí, 2008, [online]).

Nejzajímavější místa v okolí Modravy:

Tříjezerní slat'

Tříjezerní slat' je typické šumavské vrchovoštní rašeliniště o rozloze 19 ha v nadmořské výšce 1062 m. Přístupné po povalovém chodníku. 200 metrů dlouhá naučná stezka s jedenácti informačními tabulkami, které informují o povrchových rašeliništích a jejich vzniku, byla zřízena v roce 1987. Uprostřed slati jsou tři jezírka, z nichž největší má plochu asi sedm arů a je asi dva metry hluboké. Dřevěné popisky označují zajímavé zástupce zdejší flóry (Tříjezerní slat', 2000, [online]).

Vchýnicko – Tetovský plavební kanál

Vybudován v letech 1799-1801 knížetem Josefem Schwarzenbergem, jako spojnice Vydry a Křemelné. Tento plavební kanál začíná u Hradlového mostu asi 1 km pod obcí Modrava a je dlouhý zhruba 8 km. Hradlový most zabraňoval pronikání dřeva do balvanitého koryta Vydry. Název plavební kanál dostal po dnes již zaniklé vesnici Vchynice-Tetov, ze které se dochovaly pouze zbytky. V letech 1801-1946 bylo kanálem splaveno přes 2 miliony kubických metrů dřeva (Tipy na výlet, 2000, [online]).

Březník

Původ této kamenné stavby je z období mezi r. 1830 - 1860 (nejspíš r. 1848). Schwarzenberská hájovna je poslední dochovanou stavbou tohoto druhu v rozsáhlé oblasti šumavských plání. Toto místo, s krásným výhledem na kopec Luzný, bývá v literatuře často zmiňováno jako "srdce staré Šumavy". Místo patří k nejdeštivějším (roční průměr srážek činí 1.500 mm) a také nejstudenějším (154 dní v roce je tady pod nulou) na Šumavě. Od roku 2009 je v letních měsících z Březníku zpřístupněn hraniční přechod do SRN Modrý sloup, přístupný však pouze pro pěší (Březník, 2000, [online]).

3.4.6 Borová Lada

Současnost

Obec Borová Lada (německy Ferchenhaid) leží v jihozápadních Čechách uprostřed šumavských plání v nadmořské výšce asi 900 m, mezi obcemi Horní Vltavice a Kvilda. Nedaleko Borových Lad se stéká Černý potok s Malou Vltavou a vytváří tak Teplou Vltavu.

Borovoladsko nabízí po celý rok řadu možností turistům, cykloturistům, lyžařům i milovníkům přírodních krás a šumavské romantiky (Základní údaje, 2008, [online]).

Historie

Znak Borových Lad znázorňuje geografickou polohu obce. Ta je vyjádřena obrácenou stříbrnou vidlicí, symbolizující soutok Vydřího potoka s Teplou Vltavou. Zelená barva štítu představuje šumavské louky a lesy. V pravém poli štítu je jako mluvící znamení snítka borovice, narážející na jméno obce. Snítka břízy v levém poli připomíná charakteristický porost Chalupské slati v blízkém sousedství. Zároveň je to i připomínka názvu Borových Lad z let 1945-1948, jež bylo Bříza. V dolní části štítu je sekyra, vyjadřující dřívější hlavní povolání obyvatel, dřevorubectví, překřížená loveckým tesákem / dýkou/, jež naráží na německý název někdejší osady Jägerhäuser / Lovecké domky/, založené knížetem Schwarzenbergem roku 1721, která se stala základem dnešní obce.

Znak navrhl pan Jiří Louda (jeden z nejznámějších heraldiků naší republiky). Spolupracoval s panem MVDr.Karlem Petrášem a panem Ing. Miroslavem Antonickým, kronikářem obce Borová Lada (Borová Lada, 2008, [online]).

Nejzajímavější místa v okolí Borové Lady:

Kubova Huť

Obec pod Boubínem (1362 m) s nejvýše položenou železniční stanicí v Čechách (995 m) leží 8 km jižně od Vimperka. Toto středisko zimní i letní rekreace se nachází v centru Chráněné krajinné oblasti, 5 km od hranice Národního parku Šumava. V obci jsou dvě lyžařské sjezdovky. Obec s ukázkami původní šumavské architektury leží v místech, kudy v minulosti procházela tzv. střední větev Zlaté stezky, vedoucí z bavorského Pasova přes Strážný do Vimperka. Od nádraží se lze vydat po modré turistické značce k Johnovu kameni, památníku knížecího lesmistra Josefa Johna, který měl velkou zásluhu na vzniku boubínské rezervace (Šperl, 2011, [online]).

Bučina

Zaniklá, nejvýše položená osada na Šumavě (1162 m) při silnici vedoucí z Kvildy do německého Finsterau. Bučina (Buchwald) byla založena v druhé polovině 18. století. V roce 1910 tady stálo 37 domů a žilo zde 347 obyvatel převážně německé národnosti.

Po odsunu Němců po 2. světové válce osada zanikla. Dnes zde kromě kapličky z roku 1992 najdeme turistické odpočívadlo s řadou informačních tabulí a překrásným výhledem přes Knížecí Pláně na jižní část Šumavy. Při dobré viditelnosti lze odtud spatřit Alpy. V blízkosti byl zřízen česko-německý hraniční přechod pro pěší a cyklisty. V sezóně jezdí na Bučinu autobus z Kvildy, jinak je sem vjezd autem zakázán. Na německé straně je v provozu elektrobus do Finsterau. Bučina je nejdeštivějším místem na Šumavě. Ročně tady spadne 1600 mm srážek.

Chalupská slat'

Vrchovištní rašeliniště v nadmořské výšce 900-930 m s rozlehlým jezírkem (1,3 ha), k němuž vede povalový chodník. Okolo jezírka rostou klečové porosty, vyskytují se zde typické rašeliništní druhy (brusnice, vlohyně, rosnatka okrouhlistá). Jižní část rašeliniště byla v minulosti těžena, dnes zarůstá vřesem, borovici lesní a břízou pýřitou. Na hladině jezírka se často vyskytují kachny. V okolí slatě je jedno z posledních tokanišť tetřívka (Hlaváček, 2003).

3.5 Lýkožrout smrkový

3.5.1 Charakteristika

Lýkožrout smrkový je jedním z členů druhově bohatého společenstva smrkových lesů, zahrnujících několik set druhů hmyzu. Kůrovec je slovo často spojované se Šumavou, pojďme si ho představit spolu s dalšími organismy žijícími v jeho těsné blízkosti.

Patří do čeledi kůrovcovitých (*Scolytidae*), která dnes obsahuje více než 5000 druhů. Na území bývalé ČSR je dosud zjištěno 106 druhů a z toho na Šumavě min. 26 druhů.

Naše nejčastější druhy vyskytující se na smrku:

Lýkožrout smrkový (*Ips typographus*) - jeho velikost je 4,2-5-5 mm

Lýkožrout menší (*Ips amitinus*) - jeho velikost je 3,5-4 mm

Lýkožrout lesklý (*Pityogenes chalcographus*) - jeho velikost je 1,8-2,6 mm

Lýkohub matný (*Polygraphus polygraphus*) - jeho velikost je 2,2-3 mm

Lýkohub smrkový (*Dendroctonus micans*) - jeho velikost je 8-9 mm

Dřevokaz čárkovaný (*Trypodendron lineatum*) - jeho velikost je 2,6-4 mm

Kůrovec je na Šumavě stejně dlouho jako populace smrku, tedy kolem 8 000 let. V národním parku v územích s převahou samovolného vývoje je nutné ke kůrovci přistupovat jako k přirozené součásti ekosystému lesa.

3.5.2 Vývojový cyklus lýkožrouta smrkového

Brouci přezimují pod kůrou nebo pod napadenými stromy v hrabance. Při dosažení jarních teplot vzduchu 15°C začínají být brouci lýkožroutů aktivní. Jakmile se teplota vyšplhá nad 25°C, hromadně opouštějí svá zimoviště a nastává rojení. Je to doba, kdy je možné tyto brouky vidět poletovat v přírodě. Začnou nalétávat na stromy, které jsou oslabeny a mají sníženou možnost ronit pryskyřice. Po nalétnutí sameček vyhlodá vstupní otvor a začne hlodat snubní komůrku. Při této činnosti vznikají drobné pilinky, takzvané „drtinky“, které vyhazuje ze vstupního otvoru ven. Toto je první známka napadení stromu.

Vyhlodání snubní komůrky trvá samečkovi 2-4 dny. Po skončení práce vypouští do ovzduší agregační feromony, které lákají samičky k páření a zároveň lákají i samečky k hromadnému náletu na oslabený strom. Tím je zajištěno soustředění populace. Lýkožrout je druh polygamní, to znamená, že sameček má více samiček - obvykle 2-3.

Po přiletu samičky dojde ke spáření se samečkem a samička začíná hlodat matečnou chodbu, do které bude snášet vajíčka. Matečná chodba začíná ve snubní komůrce a je orientovaná souběžně s osou kmene. Po vyhlodání určité délky chodbičky začíná samička snášet vajíčka. Pro každé vajíčko vykousne do stěny chodbičky důlek a po snesení vajíčka ho přihrne drtinkami. Samička snese průměrně 20-100 vajíček. Velikost vajíčka je 0,6-1,0 mm. Během těchto prací udržuje sameček snubní komůrku v čistotě a stále vyhazuje vznikající drtinky ven ze vstupního otvoru.

Po 6- 18 dnech se z vajíčka začínají líhnout larvičky. Líhnou se postupně podle toho, jak samička nakladla jednotlivá vajíčka. Po vylíhnutí se larvičky začínají živit lýkem napadeného stromu a hlodají larvální chodbičky. Larvální chodbičky jsou orientované kolmo na matečnou chodbu. Jak larvičky stárnou, rostou a zvětšuje se i jejich chodbička. Larvální chodbička je dlouhá cca 6 mm. Larvička je bílá, beznohá s dobře vyvinutou hlavou.

Doba žíru larev je 6 - 30 dní. Po uplynutí této doby vyhlodá larvička na konci chodbičky kukelní kolébku. V tomto rozšířeném místě se larva zakuklí na dobu 6 - 17 dnů . Kukla kůrovce je zprvu bílá a poté hnědne, má dosti patrné tělní přívěsky jako jsou budoucí končetiny, křídla atd.

Po vylíhnutí je brouk lýkožrouta bílý a postupně tmavne. V tomto období je dospělec lýkožrouta ještě pohlavně nedospělý. Dospívání probíhá v době cca 20 dnů při takzvaném zralostním (uživném) žíru. Je to období, kdy čerstvě narozený dospělec požírá zbývající lýko v okolí larválních chodbiček. Pokud nastane situace, že v daném stromě již není nic vhodného, prokousávají se lýkožrouti ven a naletují na nové stromy, kde dokončují vývoj. Lýkožrout se líhne v poměru 50% samečci a 50% samičky.

Jakmile dospělec lýkožrouta ukončí zralostní žír, nastává tento cyklus znovu. Celý cyklus od rojení do dalšího rojení trvá cca 7- 10 týdnů při optimálních podmínkách. Na horách je lýkožrout schopen utvořit 1 - 2 pokolení za rok. Na jednom stromě se může vylíhnout 150 - 200 tisíc jedinců. Pokud již nejsou vhodné podmínky pro vytvoření dalšího pokolení, prezimuje lýkožrout pod kůrou nebo v hrabance okolo napadeného

stromu. Dospělý lýkožrout snese i teploty hluboko pod bodem mrazu, může doslova zamrznout v ledu (Dvořáková, 2008-2011, [online]).

3.5.3 Lovci lýkožrouta smrkového

Pestrokrovečník mravenčí (*Thanasimus formicarius*)

drabčící (*Staphylinidae*)

Parazitoidi - lumčíkovití (*Braconidae*)

chalcidky (*Chalcidoidea*)

kovověnky

Entomopatogeny - entomopatogenní houba (*Beauveria bassiana*)

Na snižování počtu kůrovců se nepodílí jen predátoři, ale také parazitoidi. Jsou to druhy hmyzu, které se vyvíjejí v jednotlivých stádiích kůrovců. Např. čeled' lumčíkovitých, někteří jsou tzv. ektoparazitoidi (cizopasník žijící na povrchu těla jiného organismu) na larvách kůrovců, jiní endoparazitoidi (cizopasník žijící uvnitř těla hostitele) na dospělých kůrovcích. K dalším drobným, ale neméně důležitým parazitům patří chalcidky, a to kovověnka. Kovověnky kladou svá vajíčka do švů u krovek kůrovců, do matečných chodeb nebo k larvám. Po vylíhnutí se larvy parazitů živí napadeným stadiem brouka.

Mezi další pomocníky v boji proti přemnožení kůrovce patří mikrobiální organismy. Jsou to viry, bakterie, prvoci a houby. Tyto patogeny vyvolávají onemocnění, při kterém dochází ke zkrácení délky života, snížení plodnosti, snížení letových schopností a pohyblivosti kůrovců po lese. V současné době jsou nejznámější entomopatogenní houby (organismy schopné vyvolat onemocnění u hmyzu) - např. *Beauveria*. Tato houba je rozšířena po celém světě používá se k biologické ochraně proti mnoha druhům škůdců. Na základě poznatků získaných v minulých letech se Správa NP a CHKO Šumava a Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích snaží o vývoj metodiky a hledají účinný způsob aplikace biopreparátu na bázi *Beauverie* proti lýkožroutu smrkovému. Tento způsob biologické ochrany by nám spolu s ostatními již používanými metodami mohl

pomoci snížit množství populace kůrovce v NP na základní stav (Novotný, 2008-2011, [online]).

3.5.5 Některé z metod prevence a boje s kůrovcem

Odchyťová a kontrolní zařízení pro boj s kůrovcem

Lapač - past s feromonovým odparníkem, která slouží k odchyťu lýkožroutů (specifické složení syntetické návnady láká zachycující se brouky). Má všestranné využití - využívá se pro monitoring populace lýkožrouta i jako obranné zařízení.

Lapák - druh zařízení, vyrobeného ze smrkových vývrátů či zlomů (pro kůrovce jsou atraktivní především odumírající a poškozené kmeny, možné je použít i čerstvě poražený strom - v NPŠ pouze ve výjimečných odůvodněných případech), zakrytí větvemi zabraňuje vysychání. Používá se jako obranné i monitorační zařízení.

Trojnožka - uměle vytvořené lapací zařízení vyrobené ze tří kusů čerstvého neodkorněného smrkového dřeva spojených do tvaru jehlanu. Jejich délka se pohybuje okolo 1,5 m. Jsou ošetřeny insekticidem a zatraktivněny feromonovým odparníkem. Specifické látky uvolňující se ze dřeva a z feromonového odparníku lákají kůrovce, kteří se zakusují do otrávené kůry trojnožky a hynou. Používá se jako obranné zařízení.

Feromonová návnada je odparník obsahující feromon v nosiči, který zajišťuje jeho samovolné uvolňování do ovzduší v množství vhodném pro lákání lýkožrouta (Systém ochrany, 2008, [online]).

3.6 Cestovní ruch

3.6.1 Definice cestovního ruchu

Cestovní ruch je velice složitý jev, proto jej není lehké definovat a v průběhu jeho vývoje se mění i pohled na jeho definování. V závislosti na vědecké disciplíně, z které je cestovní ruch definován, zdůrazňují autoři ve svých definicích různé stránky tohoto složitého jevu. Autoři definic se snaží odlišit cestovní ruch od širšího pojmu cestování jako takového (Malá, 2002).

Příklady definic cestovního ruchu:

Na základě studie, která zkoumala vztah mezi druhy motivace k cestování a cestovními zkušenostmi, bylo zjištěno, že motivace poznávání (například prožitek z jiné kultury, motivace související s poznáváním přírody) je důležitějším faktorem u zkušenějších cestovatelů, zatímco motivace jako pobídnutí, osobní vývoj, bezpečí, seberealizace, nostalgie, romance a rozpoznání má vyšší prioritu pro méně zkušené turisty. Důležité je, že jádro cestovních faktorů motivace včetně úniku z každodenních povinností, relaxace a návštěva příbuzných a známých bude hlavní motivací pro všechny cestovatele (Pearce, 2005, s.226).

Definice podle Bormana (1931) „Cestovní ruch jsou cesty, jež se podnikají za účelem zotavení, zábavy, obchodu a povoláním nebo i z jiných příčin (za zvláštními událostmi), při nichž dochází k dočasné změně místa bydliště. Nepatří sem dojíždění za prací.“ Zde autor zdůrazňuje dočasnost a nepravidelnost cest, bez úmyslu usadit se.

Definice podle R. Gluckmanna (1935) „Cestovní ruch je suma vztahů mezi lidmi, kteří se nacházejí v nějakém místě přechodně, a mezi obyvateli tohoto místa.“ Tato definice zdůrazňuje vztahy mezi lidmi, které vznikají na základě účasti na cestovním ruchu. Jde tedy o sociologické pojetí tohoto jevu (Malá, 2002).

Definice podle E. Fedora (1937) „Cestovní ruch periodický příliv a odliv lidí do určitého místa nebo státu z jiného místa nebo státu.“ Auto zde zdůrazňuje především přemístění a přepravu a vztahy mezi místem bydliště a cílovým místem cestovního ruchu.

Definice podle W. Hunzikera a K. Krapfa (1942) „*Cestovní ruch je souhrnné označení vztahů a jevů, které vznikají na základě cesty a pobytu místě cizích osob, pokud se pobytem nesleduje usídlení a není s ním spojená žádná výdělečná činnost.*“ Tito dva švýcarští profesoři jsou považováni za klasiky cestovního ruchu, kteří v díle: „Základy všeobecné nauky cestovního ruchu“ položili základ ucelené teorie cestovního ruchu. Tato definice se stala východiskem dalšího vývoje definování cestovního ruchu (Indrová a kol., 2004).

Definice podle WTO

„Cestovní ruch (Tourism) je činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo jiné běžné životní prostředí a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.“ Přičemž tato definice vylučuje z cestovního ruchu: cesty v rámci místa trvalého bydliště, dlouhodobé migrace, dočasné přistěhování za prací a pravidelné cesty do zahraničí.

3.6.1 Druhy cestovního ruchu:

Druhů nebo-li typů cestovního ruchu může být v závislosti zvolených kritérií celá řada. Podle místa se bude jednat o domácí či zahraniční, podle času o krátkodobý nebo naopak dlouhodobý, podle způsobu organizace o skupinový nebo individuální atd. za základní se považuje klasifikace podle účelu (motivu, cílů). Proto právě s tímto rozlišením a dělíme cestovní ruch na:

- rekreační, realizovaný ve vhodném přírodním prostředí s cílem odpočinku, reprodukce a zlepšení fyzické a psychické kondice, zahrnuje také příměstskou rekreaci, zpravidla krátkodobější (víkendovou) na chatách, chalupách a zahrádkách.
- Kulturně-poznávací, zaměřený na poznávání historie, kultury, tradic a zvyků vlastního i jiných národů, základem jsou sakrální i světské stavební a architektonické památky, umělecká díla, přírodní zajímavosti (hory, jeskyně, vodopády, pralesy, pouště), společenské události (festivaly, slavnosti).
- Náboženský (poutní místa), jako jsou návštěvy poutních a posvátných míst (ve světě: Vatikán, Mekka, Jeruzalém), církevních památek (chrámů, kostelů i kapliček) a účast na církevních obřadech a oslavách.

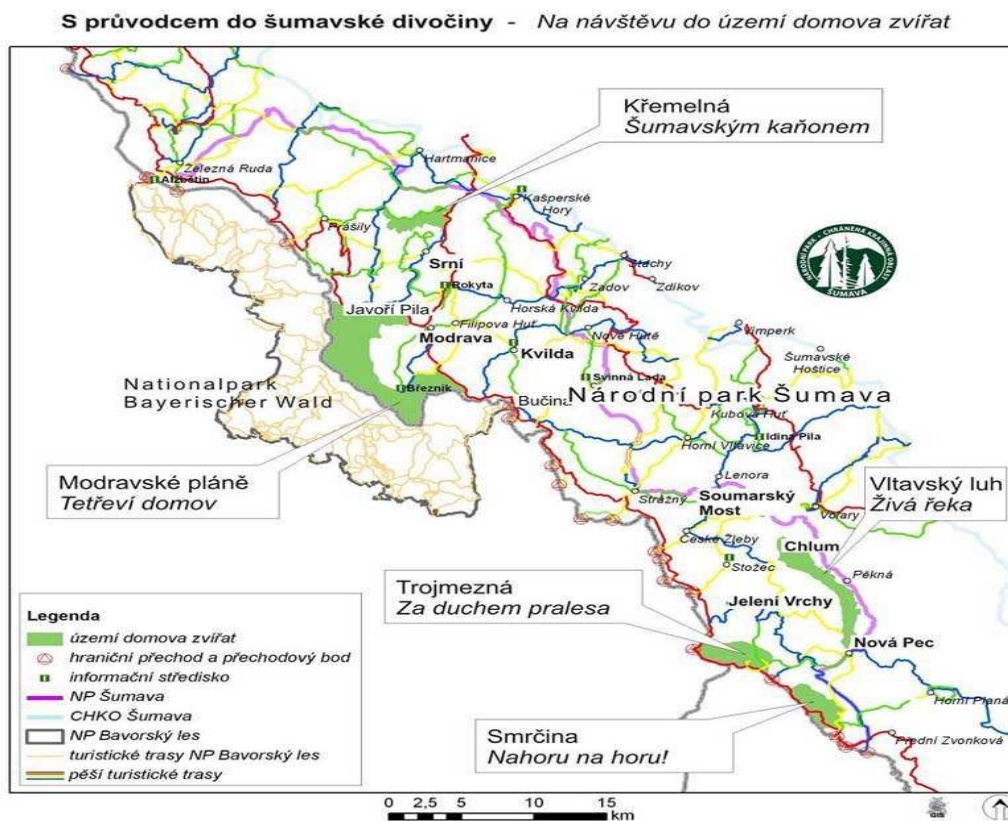
- Vzdělávací, jehož cílem je něco nového se naučit (jazyky, sport, umělecké a řemeslné dovednosti, odborné profesní znalosti).
- Společenský, kdy jde o setkávání příbuzných, vytváření přátelských vztahů a známostí lidí se stejnými zájmy a zálibami, o společenský život. Sem můžeme zahrnout i nejrůznější vzpomínkové akce pro veterány či příznivce významných historických událostí (například setkání „příznivců“ bitvy tří císařů u Slavkova 1805 apod.).
- Zdravotní (lázeňsko-léčebný), zahrnující zdravotní prevenci, rehabilitaci, rekonvalescenci i léčení následku nemocí v lázních či jiných zdravotně příznivých prostředích. například v České republice máme 36 uznávaných lázeňských míst s cennými přírodními zdroji.
- Sportovní, kdy jde nejen o vlastní sportovní aktivity, ale i pasivní diváctví na sportovních akcích.
- Poznávání přírody (flóry a fauny) v podobě návštěv přírodních rezervací, národních parků, specifickým typem je ekoturistika, vedoucí k takovému chování v přírodním prostředí, jež ho co nejméně ohrožuje, z hlediska motivů se hovoří o návratu k přírodě v podobě zeleného, tzv. měkkého (soft) cestovního ruchu.
- Dobrodružný (adrenalinové sporty) jsou spojené s nebezpečím, testováním fyzických a psychických vlastností účastníků. Nejznámější jsou sjíždění divokých řek a vodopádů a skákání z výšek.
- Profesní, zahrnující obchodní služební cesty, účast na kongresech, účast na veletrzích a výstavách.
- Politický cestovní ruch zahrnuje sjezdy, mítinky politických stran.
- Nákupní představuje cesty za nákupy.
- Specifický, jako je například turista pro vozíčkáře (Foret a kol., 2001).

4. Vlastní práce

Vlastní práce je rozdělena do tří částí. První část se zabývá charakteristikou typického návštěvníka NPŠ. Druhá část vlastní práce je věnována analýze návštěvnosti a poslední část popisuje zda výskyt kůrovce ovlivňuje návštěvnost NPŠ.

Jak již je zmíněno v kapitole metodika práce, dotazníkové šetření probíhalo v 5 obcích NPŠ: Borová Lada, Horská Kvilda, Kvilda, Modrava a Prášíly. Kde se dotazníkového šetření účastnilo 150 náhodně vybraných respondentů.

Obr. č. 1 Mapa NP Šumava a CHKO Šumava

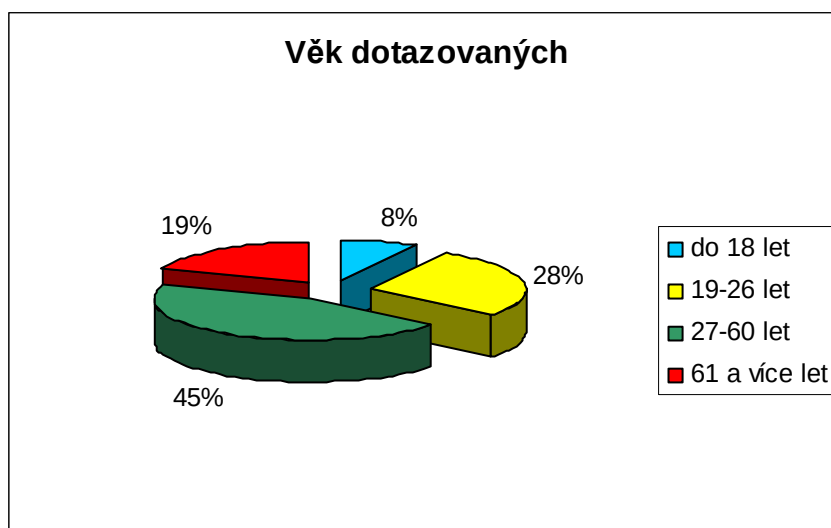

Zdroj: NP Šumava

4.1 Analýza profilu návštěvníka NPŠ

Věk dotazovaných

Graf č. 1 Rozlišení respondentů podle věku

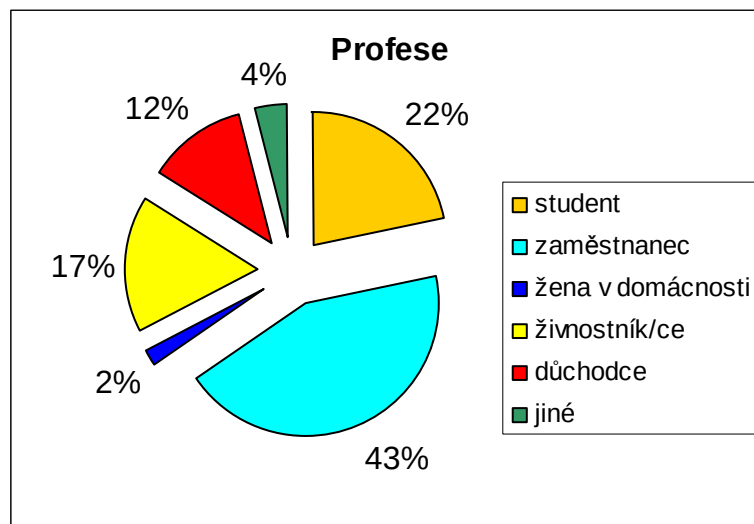

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Mezi dotazovanými převládalo obyvatelstvo produktivního věku od 27 let do 60 let (45%), podle rozdělených kategorií, do kterých se respondenti zařadili. Je to dáno tím, že během prováděného průzkumu, kde jsem si respondenty vybírala náhodně. Přebývali především rodiny s dětmi či mladší nebo starší páry bez dětí. 28% zaujímali lidé starší 19 let do 26 let. Respondentů v důchodovém věku bylo 19%. Dotazníkového šetření se účastnilo nejméně respondentů do 18 let celkem 8%.

Profese

Graf č. 2 Rozlišení respondentů podle profese

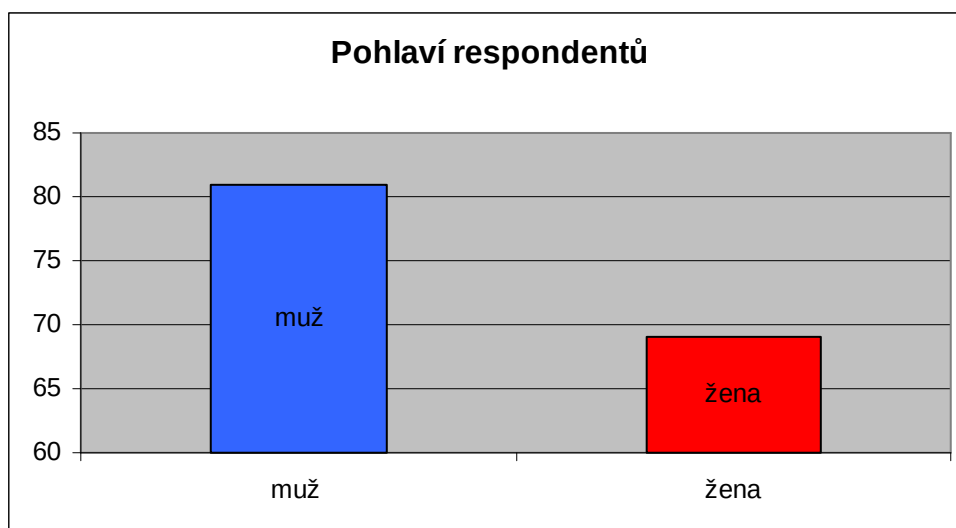

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Z hlediska pracovního zařazení se do příslušné kategorie, které se týkají již zmiňovaných kategorií uvedených v grafu patří zaměstnanci popřípadě studenti. 65 respondentů patří mezi zaměstnance, mezi OSVČ se řadí 25 respondentů a studenti zauímají početnou skupinu o 33 respondentech. Domnívám se, že toto složení je dáno tím, že studenti mají více volna a na hory, na lyže či za sportem vyrážení častěji i z důvodu časových možností vzhledem k tomu, že průzkum probíhal v již zmiňovaném období od září do února. Do kategorie jiné byly zařazeny osoby bez zaměstnání či nepracující z důvodu finančního zajištění.

Pohlaví respondentů

Graf č. 3 Rozlišení respondentů podle pohlaví

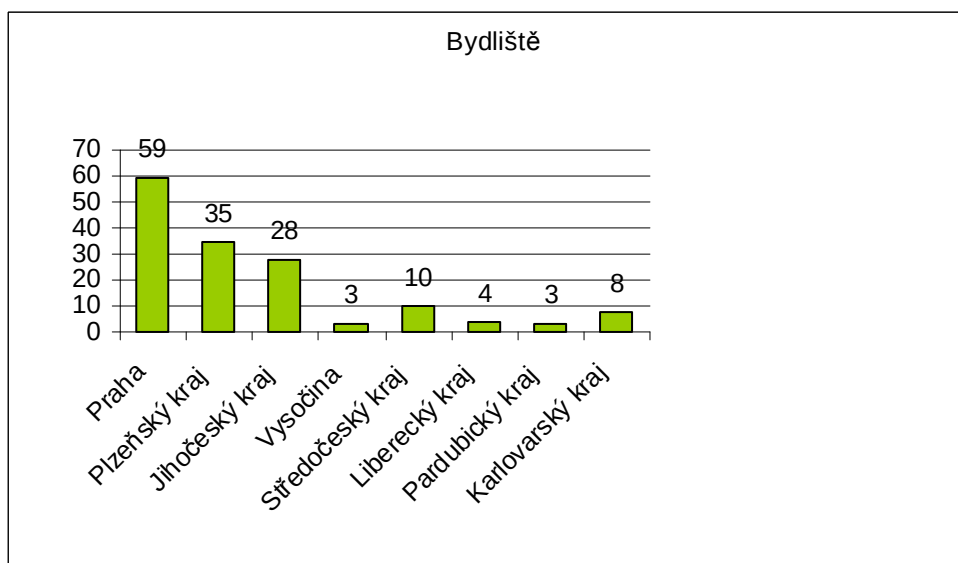

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Dotazníkového šetření se účastnilo 81 mužů a 69 žen, což činí o 12 mužů více než žen. Považuji toto rozdělení za relevantní a téměř vyrovnané.

Bydliště

Graf č. 4 Rozlišení respondentů podle bydliště

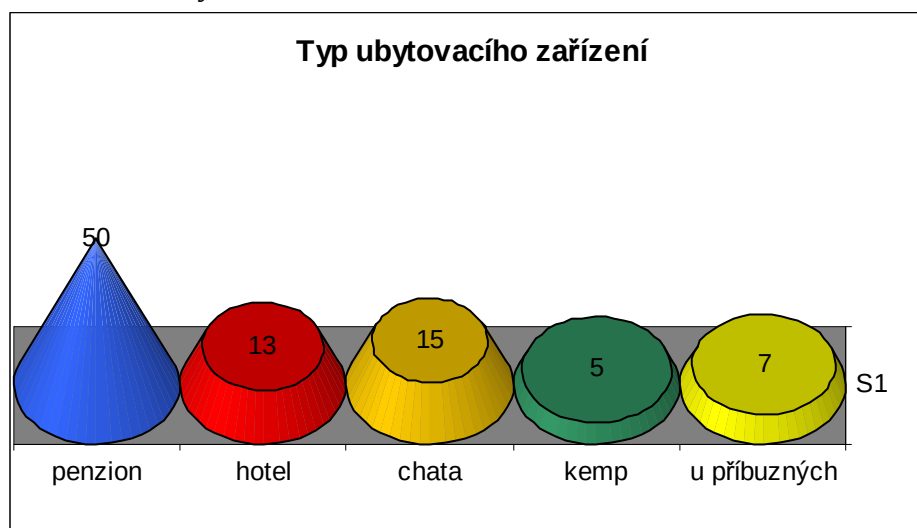

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Jestliže sečteme respondenty z plzeňského a jihočeského kraje dostaneme výsledek 63 respondentů, což je více než dotazovaných osob, kteří byli z hlavního města Prahy. Je to dáno tím, že v Plzeňském a Jihočeském kraji se Národní park Šumava rozprostírá a lidé z těchto krajů to do této chráněné krajiny mají blíže ve srovnání s ostatními kraji v České republice. Ti, respondenti, kteří jsou z již zmiňovaných krajů se zde v národním parku Šumava zdržovali pouze na 1 výletní den a nepřenocovali zde na rozdíl od ostatních respondentů, kteří to měli do svých domovů daleko se zdrželi v obcích Národního parku Šumava na 2-5 nocí.

Typ ubytovacího zařízení

Graf č. 5 Rozdělení ubytovacích zařízení

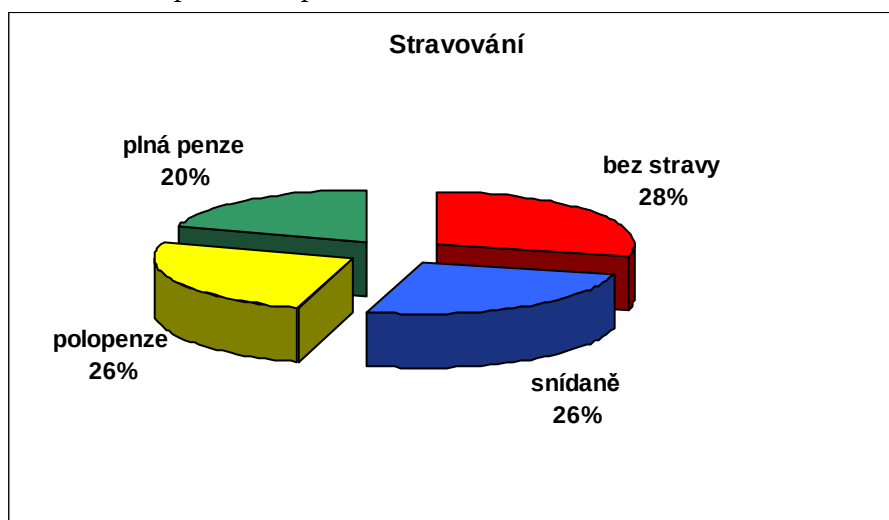

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Mezi nejčastější typ ubytovacího zařízení patří penzion, což uvedlo v dotazníkovém šetření 50 respondentů, což je dáno tím, že ve zkoumaných obcích, ve kterém výzkum probíhal převládá právě tato zmiňovaná ubytovací kategorie nad hotely, ve kterých bylo ubytováno 13 respondentů a chatami, kde přespávalo 15 dotazovaných. Jako další možnosti ubytování dotazovaní uvedli kemp, měli na mysli kemp, kde byli chaty či hromadné ubytovny, protože průzkum byl prováděn od září do února, tudíž by v klasickém kempu být ubytováni nemohli kvůli počasí. Zbýlých 7 bylo ubytováno u příbuzných v jejich domovech či u známých.

Stravování

Graf č. 6 Rozlišení respondentů podle věku

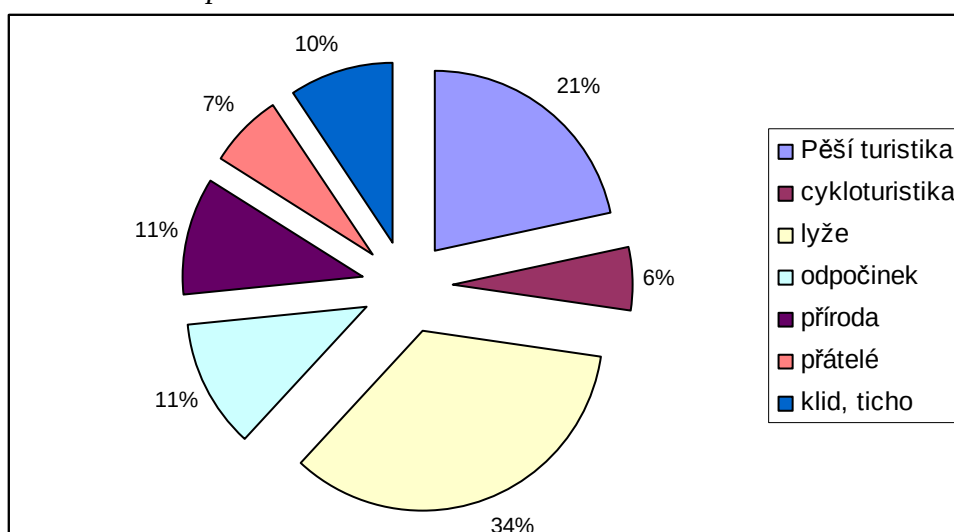

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Co se týče možnosti výběru stravovacích typů převládá možnost ubytování bez stravy – celkem 26x. Však stravování formou snídaně a polopenze preferuje 23 dotazovaných. Zbylých 18 respondentů si dopřává v ubytovacích zařízení plnou penzi, což se týkalo především hostů, kteří byli ubytováni v hotelech či penzionech na více nocí. Plnou penzi využili spíše rodiny s dětmi než studenti či lidé v důchodovém věku.

Aktivita respondentů v NPŠ

Graf č. 7 Aktivita respondentů v NPŠ

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Většina z dotazovaných na území NPŠ přejelo na lyže buď to na běžky či na sjezdové lyže (34%). Druhou nejčastější aktivitu, za kterou respondenti přijížděli byla pěší turistika (21%). Zbylé činnosti, které návštěvníci NP prováděli byly procentuálně velmi vyrovnané. Týkalo se to činností jako je cykloturistika (6%) či si sem přijeli odpočinout (11%), za klidem a tichem v přírodě (10%), za přírodou (11%) a také za přáteli (7%).

4.1.1 Souhrn profilu typického návštěvníka NPŠ

Typický návštěvník Národního parku Šumava je středního věku v rozmezí 27 – 60 let, což jsou tedy lidé produktivního věku. Nelze říci zda do NP Šumava přijíždí více mužů či žen, poměr je téměř vyrovnaný 81:69, kdy o 12 jednotek převažují muži, vycházím z dotazníkového šetření, které bylo prováděno v pěti obcích NPŠ. Co se týče pracovního zařazení převažují zaměstnanci a studenti, kteří do NPŠ jezdí především za přírodou, sportem, odpočinkem, přáteli, nabrat sílu a užít si trochu klidu. Z příjezdových míst dominuje Plzeňský a Jihočeský kraj, ze kterého sem návštěvníci přijíždějí, ale nesmíme opomenout ani na hlavní město Praha, odkud sem turisté také hojně cestují zpravidla se zdržují na 3-4 noci a ubytování jsou v penzionech či v hotelech , kde mají zajištěno stravování ve formě snídaně či polopenze.

4.2 Ovlivnitelnosti návštěvnosti NPŠ díky kůrovcové kalamitě v NPŠ

Jedním ze známých osobností, kteří se uchylují k názoru za kácení kůrovcem napadených smrků v nejcennějších oblastech Národního parku Šumava je i Miloš Zeman. K tomuto názoru se připojují zejména hajní a lesníci či lesní dělníci. Podle něj to je nejlepší způsob, jak čelit kůrovci v tamější nedotčené přírodě. Miloš Zeman napsal proto i dopisy prezidentovi, premiérovi a předsedům parlamentních komor, ale dostalo se mu odmítavých odpovědí. Zda lidé o této kůrovcové kalamitě vědí a zda je nějak ovlivňuje při příjezdu do NPŠ jsem zjišťovala prostřednictvím dotazníkového šetření. V této části jsem závěrem analyzovala faktor počasí, protože se v průběhu provádění dotazníkového šetření ukázal jako velice ovlivnitelný prvek návštěvnosti NPŠ. Sčítání návštěvníků v daném období jsem prováděla ve dvou obcích: v Prášilech a na Kvildě vždy jednu sobotu v měsíci od 8:00 do 16:00 hodin na stanovištích, kde se návštěvníci vyskytují nejvíce. Na Prášilech to bylo v centru obce a na Kvildě shodně také v centru obce.

4.2.1 Názory na hospodaření v NPŠ

Reakce Ladislava Mika (bývalý ministr životního prostředí)

"Národní park není továrna na dřevo, lesy v národním parku nejsou hospodářské lesy. Jejich účelem není produkce dřeva a ta také není důvodem, proč Česká republika na Šumavě vyhlásila národní park. Rád panu Zemanovi a dalším osobně ukážu, jak úspěšně přirozená obnova v horských smrčínách probíhá. Z letadla ani vrtulníku to pochopitelně vidět není. O Šumavě budu samozřejmě hovořit s premiérem i ministry, hejtmany Jihočeského a Plzeňského kraje i obcemi. Věřím v oboustranně racionální a věcnými argumenty podložený dialog."

Reakce Jaromíra Bláhy (vedoucí programu Lesy v Hnutí Duha)

"V národních parcích je samozřejmostí zbytky pralesů ponechávat přirozeným proměnám divoké přírody, mezi které po tisíciletí patří i občasné odumírání smrků kvůli kůrovci. Dělají to tak všude v Evropě, včetně Německa, Rakouska, Švýcarska nebo Polska. Miloš Zeman s Miroslavem Grégrem věci nerozumějí a patrně si neuvědomili, co navrhuji – aby na Šumavě byly holé, vykácené kopce." (Noviny OS, 2000, [online]).

František Krejčí (bývalý ředitel NPŠ)

„Mimo území národního parku se kůrovec v žádném případě masivně nešíří. Kromě jiných opatření tomu má zabránit i nárazníkové pásmo, které je široké pět set až tisíc metrů a vede po celém obvodu národního parku. Tam se včas zasahuje, aby se kůrovec nemohl šířit dál. A právě třeba ve Ferdinandově údolí je nejširší.“

Zbyněk Boublík (Lesy ČR)

Lesy ČR bijí na poplach kvůli kůrovci, jenž by mohl přeměnit lesy na Šumavě a v Pošumaví v holiny. „Odchyty kůrovců ve vlnách oteplení potvrzují to, čeho se vlastníci a správci lesů v okolí Národního parku Šumava (NPŠ) báli. Přemnožený kůrovec se z národního parku začíná masivně šířit do okolí. Prozatím se situaci daří zvládat, ale další vývoj je nejistý,“ Ředitel NPŠ František Krejčí ale s tímto názorem nesouhlasí a tvrdí, že vše je pod kontrolou.

Ladislav Půlpán (vedoucí odboru lesního hospodářství a ochrany přírody Lesů ČR)

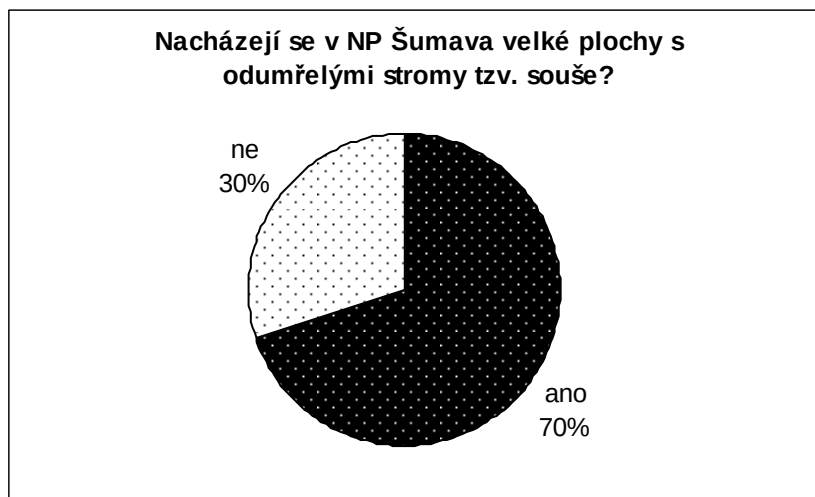
„Kůrovec je jako oheň. Z malého ohníčku může být velký požár,“ prohlásil v Železném Rudě, jenž upozornil, že kromě problematických lesů drobných vlastníků, kteří často nemají kapacity na včasné zpracování kůrovcem napadeného dříví, patří mezi největší zdroje kůrovců v současnosti Národní park Šumava, kde se již v loňském roce nacházelo celých 20 % kůrovců z celé České republiky.

Svatopluk Sýkora (generální ředitel Lesů ČR)

„Dopředu proto říkáme, že nechceme ani suchý les, ani holiny a uděláme pro to všechno, co bude v našich možnostech. Zázraky ale neumíme. Proto se ohrazujeme proti případným názorům ochránců přírody, že v národním parku jsou alespoň suché lesy, ale u Lesů ČR je vykácený les.“ (Silvarium, 2010, [online]).

Souše v NPŠ

Graf č. 8 Souše v NPŠ

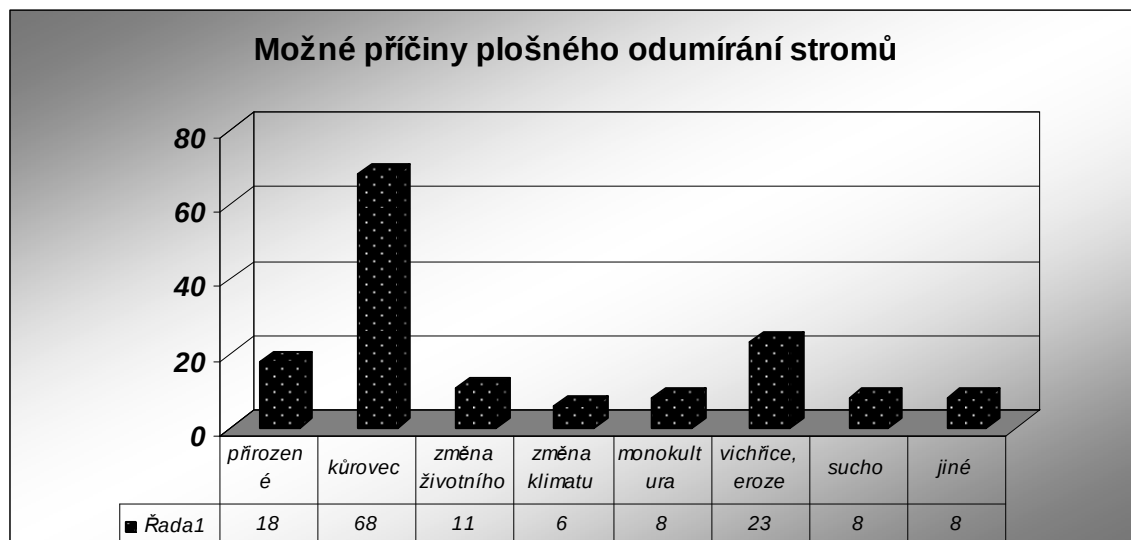

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Poměrná většina z respondentů označila odpověď na otázku zda ví o tom, že NPŠ je napaden Lýkožroutem smrkovým – kůrovcem. Domnívám se, že je to dáno především tím, že lidé jsou velice všímaví a pozorní. Kůrovcové kalamity si respondenti mohli všimnout pouhým okem nebo nešlo přeslechnout či si nevšimnout mediálních tahanic a vyměňování názorů odborníků na tuto problematiku, která se však liší v názorech na hospodaření v NPŠ. Jedna skupina, do které se řadí především lesní dělníci, kteří pracují v NP manuálně buď to s motorovou pilou či se stroji, jako jsou traktory, vyvážecí stroje či lanovky. Tito lesní dělníci by nejradši těžili neustále, protože je to jejich obživa, za kterou dostávají zapláceno. Do této skupiny se řadí i ti, kteří by rozšířili těžbu do I. Zóny NP, aby zabránili šíření kůrovce a jeho rozmnožování dostali alespoň částečně pod kontrolu. Druhá skupina je taková, která se řadí k názoru, že si příroda se vším poradí sama, protože příroda je všemocná. Do této skupiny se řadí především ekologičtí aktivisté a někteří vysoce postavení lidé, kteří podle mě této problematice moc nerozumí, protože nemají patřičné odborné vzdělání a praxi.

Příčiny odumírání stromů

Graf č. 9 Příčiny odumírání stromů

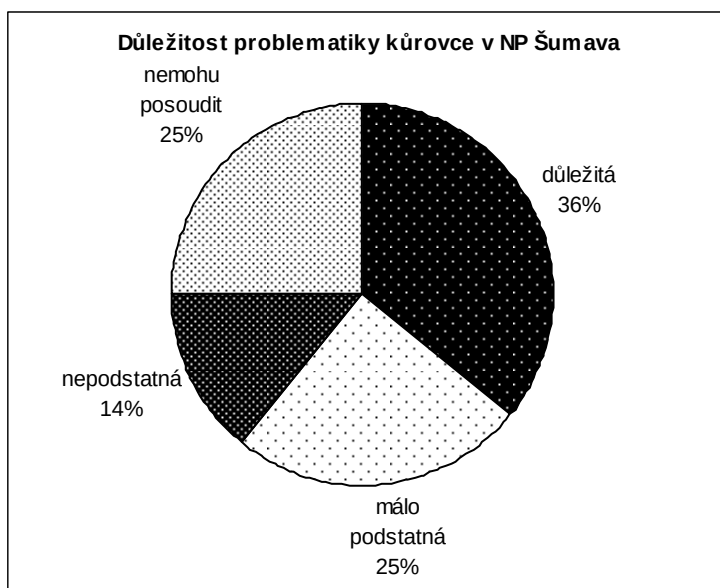

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Na tuto otázku lidé označovali mnohdy více variant odpovědí. Zde jednoznačně dominuje odpověď, že příčinou za odumírání stromů a jejich následné uschnutí je příčinou kůrovec, což označilo 68 respondentů. Druhou nejčastější odpovědí bylo přirozené odumírání stromů, což označilo 18 respondentů. Mnohdy tuto možnost respondenti označovali společně s možnostmi s ostatními možnými příčinami jako je změna životního prostředí, změna klimatu či vichřice nebo eroze. Vichřici a erozi označilo 23 respondentů, což bylo po odpovědi napadení stromů kůrovcem nejčastější odpovědí.

Problematika kůrovce

Graf č. 10 Problematika kůrovce

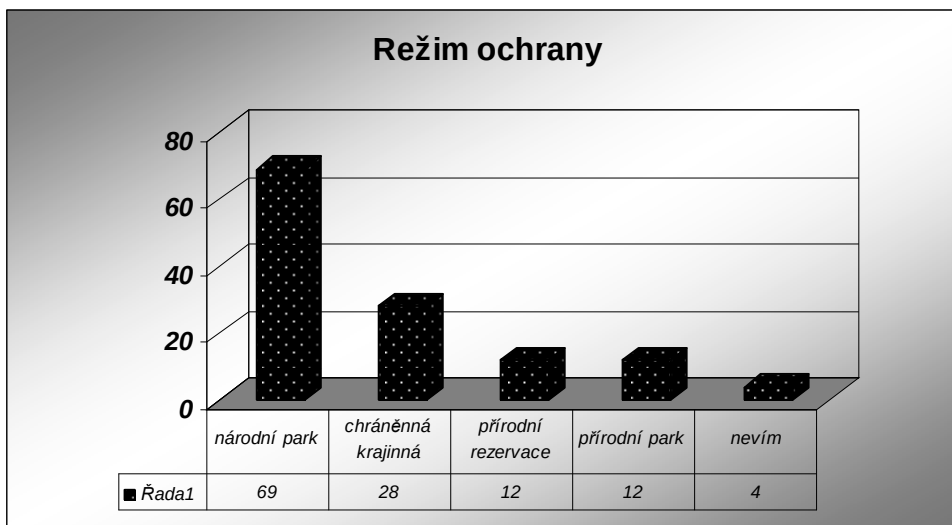

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Problematika otázky, která se týká oblasti Lýkožrouta smrkového – kůrovce je pro podstatnou většinu z dotazovaných důležitá. Konkrétně pro 50 respondentů je tato problematika dokonce až velmi důležitá a pro 35 respondentů důležitá. Tyto dvě varianty odpovědí po většině označili respondenti z Plzeňského a Jihočeského kraje. Domnívám se, že je to dáno tím, že tito lidé bydlí poblíž NP a jezdí do NPŠ častěji a tato problematika se jich více dotýká a nevidí záběry z kamer z NP jen v televizi, ale na vlastní oči již několik let. 35 respondentů připustilo, že tuto problematiku nejsou schopni posoudit, jak z odborného hlediska, tak i pro nedostatek informací.

Režim ochrany

Graf č. 11 Režim ochrany NPŠ

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

125 dotazovaných vědělo, že se NP nachází v ochranném pásmu a pouhých 25 respondentů se domnívalo, že NP v ochranném pásmu není.

Jako správnou odpověď označilo 69 respondentů, že jsme se nacházeli na území NP při probíhající dotazníkové šetření. Zbývající odpovědi označili respondenti jako ochranné pásmo za chráněnou krajinou oblast, přírodní rezervaci, přírodní park či nevěděli jaký způsob ochrany zvolit.

4.2.2 Souhrn faktorů, které ovlivňují návštěvnost NPŠ

Lýkožrout smrkový – kůrovec

Po zpracování výsledků z dotazníkového šetření vyplynulo, že tzv. kůrovcová kalamita, která v posledních letech v NPŠ nastala nijak neovlivňuje návštěvnost již zmíněného parku. Vycházím z odpovědí, které dotazovaní uvedli v dotazníku. 70 % respondentů vědělo o tom, že zde jsou tzv. souše- což jsou uschlé odumřelé stromy, právě po napadení kůrovcem a stále do NPŠ jezdí a neuvažují o tom, že by přestali. Domnívám se, že je to dáno především tím, že lidé na Šumavu jezdí rádi, jak kvůli přírodě, tak i kvůli

známým, odpočinku, za sportem, jak vyplynulo z další otázky v dotazníkovém šetření. Lidé jsou však velice všímaví a pozorní samozřejmě o kůrovcové kalamitě ví. Kůrovcové kalamity si mohli všimnout pouhým okem nebo nešlo přeslechnout či si nevšimnout mediálních tahanic a vyměňování názorů odborníků na tuto problematiku, která se však liší v názorech na hospodaření v NPŠ. Zbývajících 30% z nich nevědělo, že v NPŠ se nacházejí velké plochy s odumřelými stromy.

Mnozí jako příčinu uvedli právě již zmíněného Lýkožrouta smrkového (68 resp.) jako napadení zdravých stromů, což má za následek uschnutí a odumření stromu, což má za následek pokácení již napadeného stromu, ale aby se tento brouk dále nešířil, měl by se již napadený strom porazit, kůra oloupat, aby nemohl naklást do kůry stromu vajíčka, aby se nemohl rozmnožovací cyklus opakovat a nenásledovalo další silné rojení. Druhou nejčastější odpovědí bylo přirozené odumírání, což označilo 18 respondentů. Dominuje zde také odpověď působení vichřice či eroze (23 resp.). Na tuto odpověď respondenti označovali více kombinací variant odpovědí.

Pro 35% respondentů je problematika kůrovce velice důležitá, pro 14 % zcela nepodstatná. Názory na tuhle problematiku mají lidé různé, což může být dáno úrovní vzdělání, zájmů a množstvím informací, které mají nebo nemají k dispozici. Výzkum probíhal na území NPŠ ve vybraných obcích, kde tuto správnou odpověď označilo 69 respondentů, zbylých 81 respondentů uvedli chybnou odpověď, kde jako režim ochrany charakterizovali jako chráněnou krajinnou oblast, přírodní rezervaci, přírodní park a odpověď nevím.

Počasí

Počet návštěvníků ve sledovaném období září-únor 2011 v obcích Prášily a Kvilda

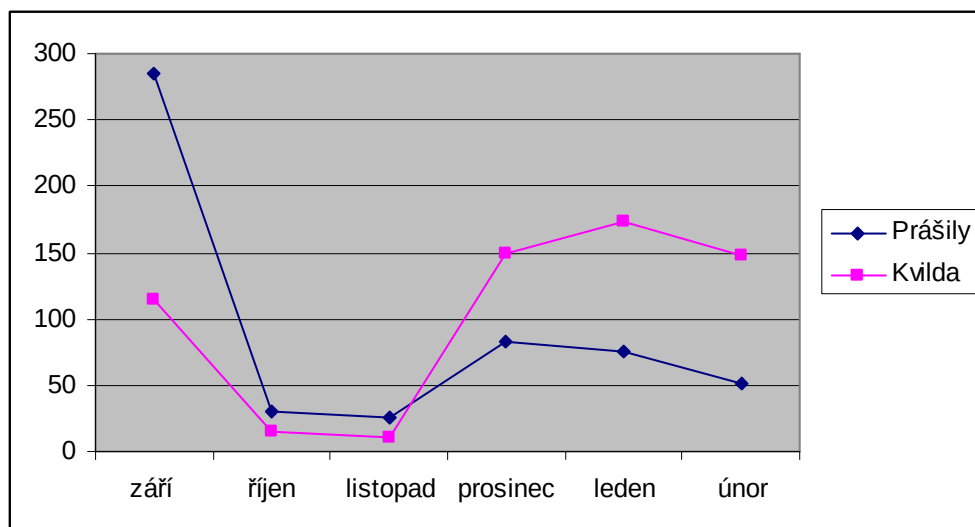
Tab. č. 1 Počet návštěvníků v obcích Prášily, Kvilda

	Prášily	Kvilda
září	285	115
říjen	30	15
listopad	25	10
prosinec	83	149
leden	75	174
únor	51	148

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Graf č. 12 Počet návštěvníků v obcích Prášíly, Kvilda

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Při provádění výzkumu, který se uskutečnil od září do února 2011 v již zmíněných obcích, kdy k vyplňování dotazníků docházelo o víkendech v daných měsících, bylo velice ovlivnitelným prvkem právě počasí, které mělo za následek kolísání v počtu návštěvníků NPŠ v průběhu již zmíněných měsíců, kdy docházelo k výzkumu.

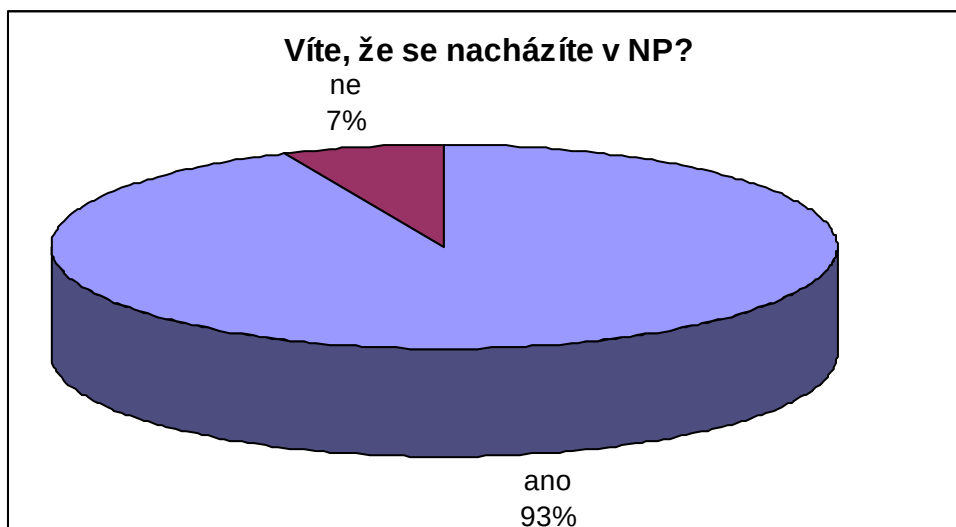
V průběhu září byl velký počet návštěvníků, protože počasí bylo slunečné, někdy však oblačné, ale teploty byly ještě optimální a tak ideální na pěší turistiku či cykloturistiku.

Od října do listopadu, což jsou mimo sezónní měsíce bylo v NPŠ mrtvo, až na pár výjimek v podobě turistů, kteří byli vybaveni nepromokavým oblečením do nepříznivého počasí, které bylo již chladné a převážně deštivé či zatažené.

Od prosince do února nastala zimní sezóna a po napadnutí sněhu Šumava opět ožila, návštěvníci na toto území opět přijížděli, tentokrát za sportem. Buďto na běžky či sjezdové lyžování.

4.3. Zhodnocení návštěvnosti NPŠ

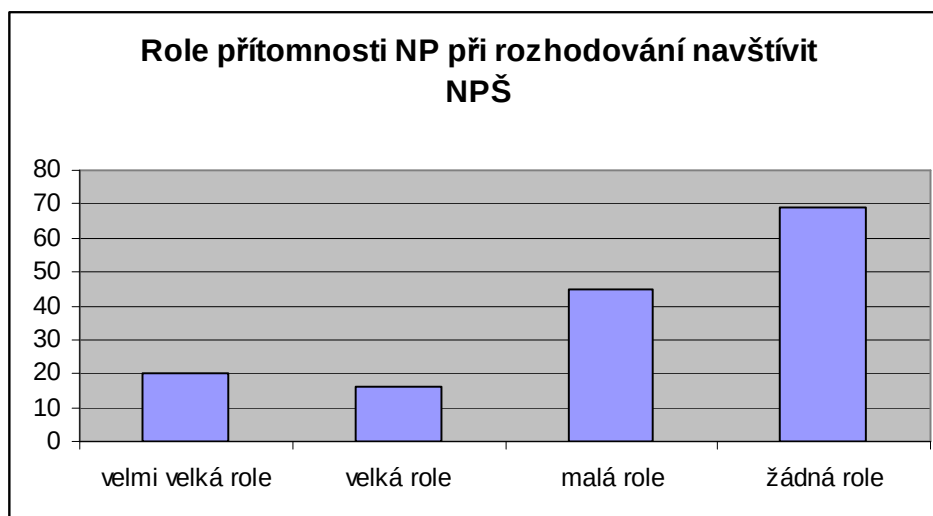
Graf č. 13 Přítomnost NPŠ

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Odpověď ano na otázku: „Víte, že se nacházíte v NP?“ odpovědělo 140 dotázaných a pouhých 10 respondentů nevědělo, že jsou na území NPŠ. Kladná odpověď je však v konfrontaci s otázkou, kde respondenti označovali možnost režimu ochrany při provádění dotazníkového šetření. Jelikož byl výzkum prováděn přímo v NPŠ. Mnozí však tuto správnou odpověď nevolili, mimo 69 respondentů, kteří volili NP a zbylí dotazovaní volili možnost CHKO, kterých bylo 28, přírodní rezervaci označilo 12 respondentů a přírodní park 12 dotazovaných a 4 respondenti se nevyjádřili nijak, což sem tuto odpověď zahrnula do odpovědi nevím.

Graf č. 14 Role přítomnosti NP při rozhodování navštívit NPŠ

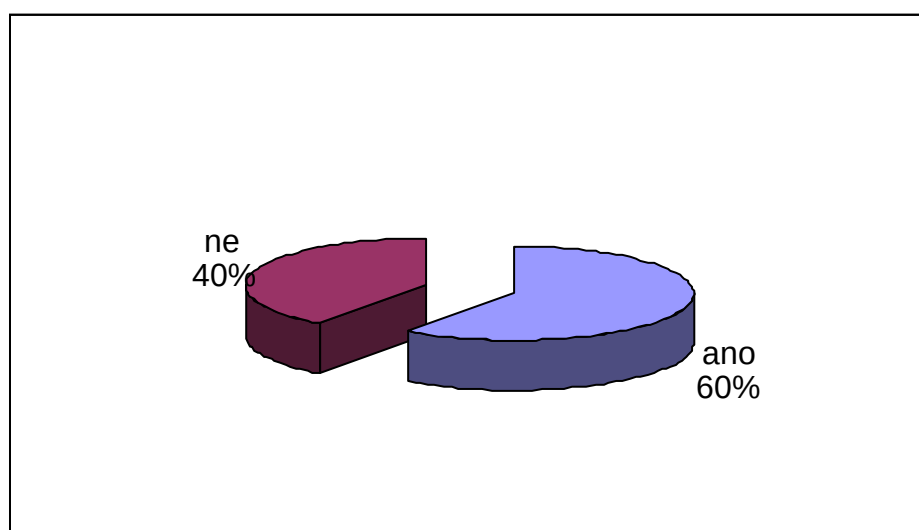

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

114 respondentů nepovažuje přítomnost NPŠ za rozhodující roli k návštěvě tohoto území a přijeli by, i když by se zde NP nenacházel. K tomuto stanovisku se připojili všichni respondenti. Jen pro 36 z nich je důležité, že se na daném území, které navštívili nachází NP.

Přenocování hosté

Graf č. 15 Přenocování hosté

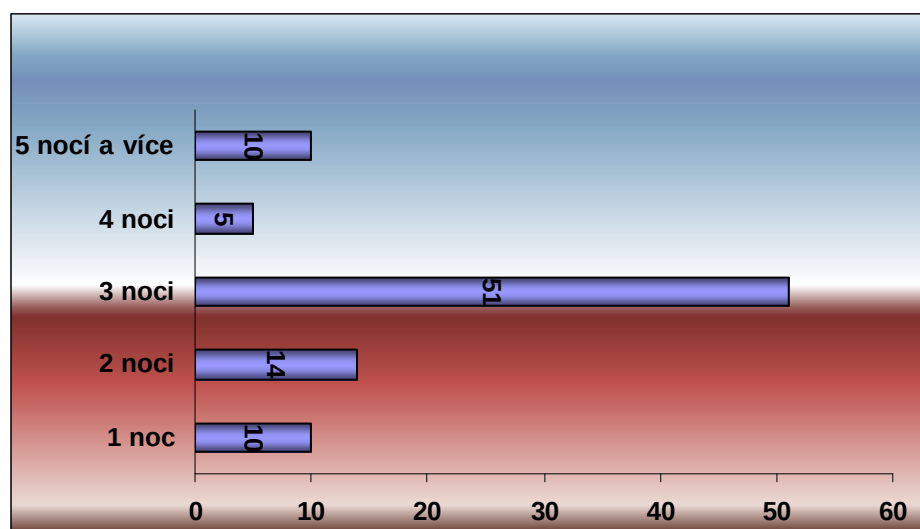

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Poměrná většina z dotazovaných respondentů navštívili zkoumaný region poněkoličastěji a 60 z nich se rozhodlo zde přenocovat, zbylých 90 respondentů zvolili k návštěvě tohoto regionu jen 1 den a jsou jakožto jednodenní výletníci, což převládali spíše dotazovaní, kteří byli z okolních obcí, měst či okresů. Ti, kteří se rozhodli zde přenocovat byli ze vzdálenějších obcí České republiky.

Počet nocí

Graf č. 16 Počet nocí

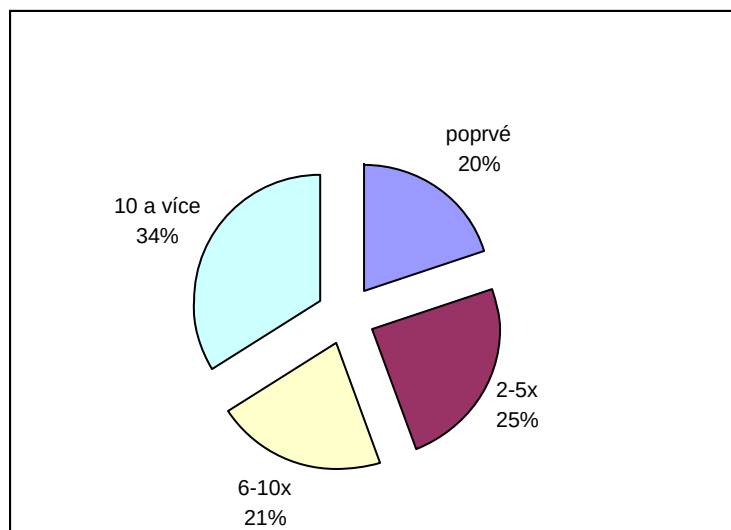

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Respondenti se zpravidla na území NPŠ zdrželi nejvíce na 3 noci, což 51 z nich uvedlo. Další místo v četnosti zaujímali 2 noci, což uvedlo 14 respondentů a 10 respondentů shodně uvedlo zdržení ve zkoumané oblasti na 1 noc a na 5 nocí. Na 5 nocí zde pobývali především rodiny s dětmi, kteří sem přijeli na delší dovolenou a byli ze vzdálenějších míst České republiky. Na 4 noci se zdrželo pouhých 5 respondentů.

Návštěvnost NPŠ

Graf č. 17 Návštěvnost NPŠ

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Většina dotazovaných respondentů navštívili NP již poněkolikáté, přesně více jak 10 x, což je dáno vzdáleností od svého bydliště, kde dotazovaní bydlí, protože většina z nich měli trvalé bydliště v Plzeňském a Jihočeském kraji, tudíž to mají do NP Šumava několik desítek kilometrů na rozdíl od ostatních vzdálenějších krajů. Nemůžeme však opomenout ani ostatní dotazované, kteří jsou nejčastěji z hlavního města Prahy avšak v NP pobývali několik nocí na rozdíl od místních obyvatel, kteří obývají Plzeňský a Jihočeský kraj.

Ti, kteří zde byli poprvé zaujímají nejmenší počet turistů, avšak i toto číslo je vysoké. Jednalo se spíše o mladší populaci – studenty či lidi, které byli ze vzdálenějších měst České republiky. Ostatní dotazovaní svoji návštěvnost upřesnili tak, že NP Šumavu navštívili buď

2 – 5x či 6-10x, do této kategorie se zařadili zbývající dotazovaní, kteří byli spíše středního věku mezi 27 – 60 let.

4.3.1 Souhrn zhodnocení návštěvnosti NPŠ

Poměrná většina z dotazovaných si byli vědomi, že se nacházejí na území NSŠ v době vyplňování dotazníku, celkem 93 %. Zbýlých 7 % nikoliv. 114 respondentů nepovažuje přítomnost NPŠ za rozhodující roli k návštěvě tohoto území a přijeli by, i když by se zde NP nenacházel. K tomuto stanovisku se připojili všichni respondenti. Jen pro 36 z nich je důležité, že se na daném území, které navštívili nachází NP. 60 % respondentů se rozhodlo na tomto území přenocovat NPŠ. Zdrželi se nejvíce na 3 noci, což uvedlo 51 resp. Další místo v četnosti zaujímali 2 noci, což uvedlo 14 respondentů. Zbytek návštěvníků (40%) se rozhodlo ubytovacích služeb nevyužít.

34 % respondentů bylo v NPŠ již 10 x a více , což je dáno vzdáleností od svého bydliště, kde dotazovaní bydlí, protože většina z nich měli trvalé bydliště v Plzeňském a Jihočeském kraji. Další skupinu tvořili návštěvníci z hlavního města Prahy, ti avšak v NP pobývali několik nocí na rozdíl od místních obyvatel, kteří obývají Plzeňský a Jihočeský kraj.

Dotazovaní, kteří zde byli 2-5 x tvoří celkem 25 %. Ti, kteří zde byli poprvé zaujmají nejmenší počet turistů, avšak i toto číslo je vysoké. Jednalo se spíše o mladší populaci – studenty či lidi, které byli ze vzdálenějších měst České republiky (20%). Zbýlí respondenti toto území navštívili také početně a to 6-10x, jak uvedlo 21%.

4.4 Navrhovaná řešení na zvýšení návštěvnosti v NPŠ

Ve zkoumaných obcích, kde výzkum probíhal od září do února vyplynulo, že v mimo sezónních měsících, což se týkalo měsíce října a listopadu byl značný pokles návštěvníků NPŠ vlivem rozmanitosti počasí. Co se týče měsíců září, prosinec, leden a únor byla návštěvnost vysoká, což vyplývá i z již zmíněného *grafu č. 12*, kde bylo provedeno sčítání turistů a automobilů. Kůrovcová kalamita, která probíhá v NPŠ nijak neovlivňuje návštěvnost podle dotazníkového šetření, které proběhlo v daných měsících a v již zmíněných obcích, které se nacházejí na území NPŠ. Lidé sem jezdí spíše ze zvědavosti a zajímá je, jak to dnes na území NPŠ dnes vypadá.

Mimo sezónní měsíce (říjen, listopad) jsou ve zkoumané oblasti mrtvými měsíci, kde by se návštěvnost měla zvýšit, protože v daných měsících do zmíněné oblasti návštěvníci nejezdí a podnikatelé tak přicházejí o své zisky. Tudíž se snaží o jejich všemocné zvýšení.

Jedním ze způsobů, kterým by došlo ke zvýšení návštěvnosti NPŠ je:

4.5 Propagace regionu NPŠ

Pod pojmem propagace mám na mysli, že by se tento region měl propagovat i v měsících, které se řadí mimo sezónu. Především poskytování informací o tomto regionu prostřednictvím médií, tisku či distribucí letáků o zajímavých místech NPŠ, které jsou mimo sezónu otevřeny a které mohou návštěvníci ještě navštívit a prohlednout si je. Domnívám se však, že propagace tohoto regionu je dostatečná.

Možnou a rozšířenou formou propagací jsou časopisy či noviny:

4.5.1 Doma na Šumavě

Obr. č.2 Logo Novin Doma na Šumavě

Zdroj: RRAŠ

Čtenáři Novin Doma na Šumavě jsou určeny jak místním čtenářům, tak i návštěvníkům, kteří tuto oblast navštěvují. Zkrátka všem milovníkům Šumavy, její přírody a lidí. Na stránkách těchto novin se píše o historii Šumavy, životě lidí na Šumavě - o práci místních řemeslníků, zemědělců, o přírodě a o obcích, které leží na Šumavě. Noviny se také věnují a publikují informace o projektu značení místních výrobků na Šumavě. Noviny vydává Apus ve spolupráci s Regionální rozvojovou agenturou Šumava od prosince 2006, vždy jednou za půl roku. Vydávání novin je financováno většinou z více zdrojů.

4.5.2 Vítaný host na Šumavě

Časopis je určen všem příznivcům Šumavy a Českého lesa, je vydáván čtvrtletně od roku 2007. Není běžným turistickým časopisem, jeho cílem je přiblížit historii i současnost. Historii reprezentují kulturní památky, hrady, muzea a podobné, ale hlavně zaniklé obce, továrny a řemesla a jejich příběhy a lidské osudy. Píše se v něm o zajímavých lokalitách a turistických cílech. Časopis je vydáván nakladatelstvím Regionall a současně je dodáván informačním centřům na území Šumavy a Českého lesa, a také hotelům a penzionům, které mají zájem mít časopis pro své hosty.

4.5.3 Časopis Šumava a noviny Nová Šumava

Časopis vychází od roku 1973 v návaznosti na dřívější Zpravodaje CHKO Šumava. Od léta 1996 je časopis vydáván jako čtvrtletník a distribuován do volného prodeje i pro předplatitele.

1. číslo novin Nová Šumava vyšlo na podzim 2007, jsou určeny pro obyvatele a milovníky Šumavy. Správa NP a CHKO Šumava chce touto formou lépe informovat o aktuálním dění v území. Občasník je distribuován zdarma do všech domácností v regionu. Vydavatelem pro oba tiskopisy je Správa NP a CHKO Šumava.

4.6 Výstavba zábavních a sportovních center

Výstavba zábavních či sportovních center na území NPŠ je velice kontroverzní téma, protože se zde střetávají dva odlišné názory. Jedni jsou pro to, aby do této oblasti jezdili i turisté mimo sezónu, proto je však zapotřebí mít zde střediska, které jsou zastřešená kvůli nepřízní počasí v těchto měsících. Největší problém je v tom, že nedotknutelnost přírody NPŠ bude dotčena jakmile se zde začnou tyto střediska budovat. To se nelíbí ochráncům přírody a ekologickým aktivistům ani místním lidem, protože ti si samozřejmě chrání svoje soukromí, pozemky a přírodu. Druhá strana je pro, aby se zde tyto střediska budovaly, tak jak je tomu na německé straně Šumavy, kde vyrostly např. lyžařská střediska či bazény.

4.7 Zkvalitnění poskytovaných služeb a výrobků

Kvalitních výrobků a služeb v oblasti NPŠ poskytují místní podnikatelé podle mého názoru dostatečně, již mnoho výrobků a služeb je označeno logem Šumava originální produkt, což je označení, které kupujícím zajišťuje kvalitní výrobky a služby.

Region Šumavy se musí neustále rozvíjet, zvyšovat ubytovací kapacity či zkvalitňovat poskytované služby, aby na své území tento region přilákal stále více a více návštěvníků. Největším a zároveň obávaným problémem je, jak spojit ochranu přírody s hospodařením člověka. Na území NPŠ je četné zastoupení ubytovacích zařízení, ale jejich počet je nedostatečný. Nevyhovující je také jejich kategorické zařazení a kvalita poskytovaných služeb, podnikatelé by své hosty neměli klamat. Odráží se to na jejich image a pozdějších negativních referencích, což poškozuje nejen je, ale celý region. Návštěvníci na nepříjemné zážitky nezapomínají, nezapomínají však ani na ty dobré. Jednou z možností, jak si uchovájí vzpomínky na svou cestu, dovolenou apod. jsou zakoupené upomínkové předměty, což je jedna z možností, jak zviditelnit region Šumavy a pomoci zdejším výrobcům. Tento proces zkvalitnění produktů, které pocházejí přímo ze Šumavy souvisí také s novodobým trendem přestavovat místní zchátralé statky, kravíny na penziony, ekologické farmy. Podnikatelé se snaží vrátet ke kořenům dávné Šumavy a zároveň kladou důraz na zachování tradic, což je i cílem značení místních výrobků, které jsou označovány logem „Šumava - originální produkt®“. Jedná se například o tyto

výrobky: Houby ze Šumavy, Ječmínek s.r.o., Povydrí (Turnerova chata), Sušice, Řezbářské výrobky Karel Tittl, Pout'ové a ovocné koláče Pekařství Rendl, ubytování v penzionu na Hůrce a mnoho dalších výrobků a služeb.

Jedním ze způsobů zviditelnění regionu Šumavy je:

4.7.1 Originální produkt Šumava

Obr. č .3 Logo „Šumava - originální produkt®“

Zdroj: RRAŠ

Cílem značení místních výrobků je zviditelnit region Šumavy a pomoci zdejším výrobcům. Značka usnadní orientaci zákazníkům – a to jak turistům, kteří si chtějí odvést skutečně pravý suvenýr ze Šumavy, tak místním obyvatelům, kteří chtějí nákupem podpořit především „své“ šumavské výrobce. Značení pomůže zamezit výrobcům mimo region ve „zneužívání“ názvů a symbolů spojených se Šumavou. Výrobky se prodávají speciálně označeným logem „Šumava - originální produkt®“.

Značka znamená, že výrobky prošly přísným procesem certifikace, který zákazníkovi garantuje jejich skutečný původ na Šumavě. Místní původ však není jedinou podmínkou pro udělení značky. Značené výrobky musí přispívat k dobrému jménu regionu, proto musí být také: dostatečně kvalitní, šetrné vůči životnímu prostředí, jedinečné ve vztahu k Šumavě - vyrobené tradiční technologií, ručně nebo z místních surovin, výjimečné svou vysokou kvalitou. U každého výrobku hodnotí splnění všech těchto kritérií certifikační komise. Značku uděluje Regionální rozvojová agentura Šumava řemeslným výrobkům, zemědělským a přírodním produktům.

4.8 Poskytování doplňkových služeb zdarma

V této oblasti by podnikatelé- především poskytovatelé ubytovacích zařízení by měli v těchto měsících podpořit svůj podnikatelský záměr – nap. tím, že budou nabízet své ubytovací kapacity za levnější cenu a některé doplňkové služby by měli poskytnout zdarma, byť jim to zvýší náklady, za které nedostanou zapláceno, ale alespoň by přilákali více turistů na tyto výhody, které jim poskytnou mimo sezónní měsíce.

4.9 Zlepšení infrastruktury v NPŠ

Cesty, pěšiny či chodníky, které jsou v NPŠ jsou nedostatečně mnohdy poničené, což návštěvníkům tohoto regionu znemožňuje příjemnou cestu k vytýčenému cíli. Vedení NPŠ by se mělo starat i o tuto oblast a zmíněné cesty kontrolovat zda nejsou poničené a jsou bezpečné, protože po šumavských hřebenech hor jsou častými návštěvníky právě rodiny s malými dětmi.

5. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat současný profil typického návštěvníka Národního parku Šumava. Dalším cílem práce bylo charakterizovat zda kůrovcová kalamita, která nyní v NPŠ probíhá a zda ovlivňuje návštěvnost NP a jaké možné faktory tuto návštěvnost mohou dále ovlivňovat. Součástí práce jsou také návrhy na zvýšení návštěvnosti v mimo sezónních měsících.

Výzkum byl proveden prostřednictvím dotazníkového šetření, kterého se účastnilo 150 náhodně vybraných respondentů ve vybraných obcích na území NPŠ. Obce, ve kterých probíhal výzkum byly: Borová Lada, Horská Kvilda, Kvilda, Modrava a Prášíly v období od září 2011 do února 2011.

Z celkového počtu 150 respondentů bylo složení 69 žen a 81 mužů. Z hlavního města Prahy bylo (39 %) respondentů, z Plzeňského kraje (23 %), Jihočeského kraje (19 %), Pardubického kraje (2 %), Vysočiny (2 %), Středočeského kraje (7 %), Libereckého kraje (3 %) a Karlovarského kraje (5 %). Nejvíce návštěvníků bylo ze skupiny 27 – 60 let celkem (45 %), do 18 let (8 %), 19 – 26 let (28 %) a respondentů v důchodovém věku, kteří jsou starší 61 let bylo (19 %). Nejvíce respondentů, kteří se zúčastnili tohoto dotazníkového šetření bylo zaměstnanců (43 %), studentů bylo (22 %), podnikatelů (17 %), důchodců (12 %) a žen v domácnosti (4 %).

Podle dotazníkového šetření je typickým návštěvníkem Národního parku Šumava návštěvník, který je ve věku v rozmezí 27 – 60 let, což jsou tedy lidé produktivního věku. Nelze říci zda do NP Šumava přijíždí více mužů či žen, poměr je téměř vyrovnan 81:69, kdy o 12 jednotek převažují muži, vycházím z dotazníkového šetření, které bylo prováděno v pěti obcích NPŠ. Co se týče pracovního zařazení převažují zaměstnanci a studenti, kteří do NPŠ jezdí především za přírodou, sportem, odpočinkem, přáteli, nabrat sílu a užít si trochu klidu. Z příjezdových míst dominuje Plzeňský a Jihočeský kraj, ze kterého sem návštěvníci přijíždějí, ale nesmíme opomenout ani na hlavní město Praha, odkud sem turisté také hojně cestují zpravidla se zdržují na 3-4 noci a ubytování jsou v penzionech či v hotelech, kde mají zajištěno stravování ve formě snídaně či polopenze.

Kůrovcová kalamita, která v posledních letech v NPŠ nastala nijak neovlivňuje návštěvnost již zmíněného parku. Vycházím z odpovědí, které dotazovaní uvedli v dotazníku. Celkem 70 % respondentů vědělo o tom, že zde jsou tzv. souše- což jsou

uschlé odumřelé stromy, právě po napadení kůrovcem a stále do NPŠ jezdí a neuvažují o tom, že by z tohoto důvodu přestali NPŠ navštěvovat.

Prvkem, který je ovlivnitelným ukazatelem návštěvnosti NPŠ je především počasí. Proměnlivost počasí v průběhu zkoumaných měsíců mělo za následek kolísání v počtu návštěvníků NPŠ v průběhu již zmíněných měsíců, kdy docházelo k výzkumu, což bylo patrné při sčítání návštěvníků v daných dvou obcích – na Kvildě a na Prášilech.

Ve zkoumaných obcích, kde výzkum probíhal od září do února vyplynulo, že v mimo sezónních měsících, což se týkalo měsíce října a listopadu byl značný pokles návštěvníků NPŠ vlivem rozmanitosti počasí. Zmíněné měsíce jsou ve zkoumané oblasti mrtvými měsíci, kde by se návštěvnost měla zvýšit, protože v daných měsících do zmíněné oblasti návštěvníci nejedí a podnikatelé tak přicházejí o své zisky. Tudíž se snaží o jejich všemocné zvýšení.

Jedním ze způsobů, kterými by došlo ke zvýšení návštěvnosti NPŠ je:

- **Propagace regionu NPŠ**
- **Výstavba zábavních a sportovních center**
- **Zkvalitnění poskytovaných služeb a výrobků**
- **Poskytování doplňkových služeb zdarma**
- **Zlepšení infrastruktury v NPŠ**

K rozvoji cestovního ruchu v NPŠ jsou důležitým prvkem lidé, kteří tvoří návštěvníky této chráněné oblasti. Do NPŠ přijíždí každým rokem více a více návštěvníků, což je stálým důkazem, že Šumava je velice oblíbeným místem pro dovolenou či výlet. Naskytá se zde mnoho zajímavých, obdivuhodných i neprobádaných míst.

6. Seznam použitých zdrojů

ANDĚRA, Miloš, et al. *Šumava - příroda, historie, život*. Praha : Baset, 2003, ISBN 80-7340-021-9.

AXAMITOVÁ, Jana, et al. *Turistický lexikon A-Z*. 1. Praha : Olympia a.s., 2001. 1088 s. ISBN 27-027-2001.

DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Šumava*. Praha : Soukup & David, 2003, ISBN 80-86050-74-2.

FORET, M., Foretová, V.: *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. 1. vydání, Grada Publishing, Praha , 2001, ISBN 80-247-0207-X.

HLAVÁČEK, Radek; SLÁDKOVÁ, Jana. *Šumava : Klatovsko*. 1. vyd. Praha : Kartografie Praha , 2003. 1 mapa. ISBN 80-7011-748-6.

INDROVÁ, J. a kol.: *Cestovní ruch I*. 1. vydání, Vysoká škola ekonomická v Praze nakladatelství Oeconomica, Praha, 2004, ISBN 80-245-0799-4.

MALÁ, V.: *Základy cestovního ruchu*. Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 2002, ISBN 80-245-0439-1

PEARCE, P. L. *Developing the Travel Career Approach to Tourist Motivation*. Journal of Travel Research 43, SAGE Publications, 2005. 226-237

TRNKOVÁ, Olga, et al. *Území a cestovní ruch*. Praha : VŠE, 1993. 95 s. ISBN 80-7079-123-3.

VÁVROVÁ, Jarmila. *Kapitoly z minulosti kvildy*. 1.vyd. [s.l.] : [s.n.], 1999. 81 s. ISBN 80-238-4784-8.

Internetové zdroje:

Zvířena na Šumavě [online]. 2000 [cit. 2009-02-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.luchserleben.de/animals/cz/>>.

POTUŽÁK, Marcel. *O Národním parku Šumava* [online]. 1999 [cit. 2011-21-02]. Dostupný z WWW: <<http://marc.potuzak.sweb.cz/>>.

Národní park (NP) Šumava a Chráněná krajinná oblast (CHKO) Šumava [online]. 2007-2009 [cit. 2011-18-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.sumavaregion.cz/>>.

VEDRAL, Jiří. *Příroda v ČR – obecná ochrana* [online]. 2006 [cit. 2011-21-02]. Dostupný z WWW: <<http://czechnature.ic.cz/ochranaprirody.php>>.

HORNEPIAK, Vladimír. *Historie Prášil* [online]. Kašperské Hory : 2008 [cit. 2011-02-21]. Prášily a okolí. Dostupné z WWW: <<http://www.sumavanet.cz/prasily/fr.asp?tab=snet&id=4590&burl=>>.

Prášily a okolí [online]. 2009 [cit. 2011-02-20]. Prášily a okolí. Dostupné z WWW: <<http://www.sumavanet.cz/prasily/>>.

VÁVROVÁ, Jaroslava. *Kvilda a okolí* [online]. 2008, 2009 [cit. 2011-02-20]. Kvilda a okolí. Dostupné z WWW: <<http://www.sumava.net/kvilda/zaklad.asp>>.

Jezerní slat' [online]. 1999-2011 [cit. 2011-02-21]. Wwww.ceskehory.cz. Dostupné z WWW: <<http://jezerni-slat.ceskehory.cz/>>.

VOPĚNKA, Jiří. *Knížecí pláň* [online]. 2007 [cit. 2011-02-21]. Kvilda a okolí. Dostupné z WWW: <<http://sumavanet.com/vopin/knizplane/knizplane.htm>>.

Horská Kvilda: Historie a současnost [online]. 2005 [cit. 2011-02-21]. Infocentrum Horská Kvilda. Dostupné z WWW: <<http://www.infocentrum-horska-kvilda.cz/horska-kvilda.php>>.

TICHÝ, Petr. *Šumavská obec pod Antýglem* [online]. 2008 [cit. 2011-02-20]. Horská Kvilda. Dostupné z WWW: <<http://www.horskakvilda.eu/>>.

Filipova Huť [online]. 2009 [cit. 2011-02-21]. Penzion Korýtko. Dostupné z WWW: <<http://www.korytko.cz/>>.

Antýgl [online]. 2008 [cit. 2011-02-21]. České hory. Dostupné z WWW: <<http://antycl.ceskehory.cz/>>.

Turnerova chata [online]. 2009 [cit. 2011-02-21]. Turnerova chata na Šumavě. Dostupné z WWW: <<http://www.turnerovachata.cz/cs>>.

Informační server Šumavanet.cz [online]. 2007-2010 [cit. 2011-03-08]. Modrava a okolí. Dostupné z WWW: <<http://www.sumavanet.cz/modrava/fr.asp?tab=snet&id=3251&burl=>>.

Modrava a okolí [online]. 2008, [cit. 2011-02-20]. Kvilda a okolí. Dostupné z WWW: <<http://www.sumavanet.cz/modrava/zaklad.asp>>.

Tříjezerní slat' 3km [online]. 2000 [cit. 2011-02-21]. Tipy na výlet. Dostupné z WWW: <<http://www.klostermannovachata.cz/cz/tipy-na-vylet>>.

Vchýnicko-Tetovský plavební kanál 1km [online]. 2000 [cit. 2011-02-21]. Tipy na výlet. Dostupné z WWW: <<http://www.klostermannovachata.cz/cz/tipy-na-vylet>>.

Březník 7km [online]. 2000 [cit. 2011-02-21]. Tipy na výlet. Dostupné z WWW: <<http://www.klostermannovachata.cz/cz/tipy-na-vylet>>.

Základní údaje [online]. 2008 [cit. 2011-02-21]. Borová Lada a okolí. Dostupné z WWW: <<http://www.sumavanet.cz/borovalada/zaklad.asp>>.

Znak a prapor obce Borová Lada [online]. 2008 [cit. 2011-02-21]. Borová Lada a okolí. Dostupné z WWW: <<http://www.sumavanet.cz/borovalada/zaklad.asp>>.

ŠPERL, Josef. *Informační portál Šumavy a šumavského podhůří* [online]. 2007-2011 [cit. 2011-03-08]. Kubova Huť. Dostupné z WWW: <<http://www.sumavaregion.cz/index.php?s=80>>.

DVOŘÁKOVÁ, L. *Pravda o kůrovci* [online]. 2008-2011 [cit. 2011-02-21]. Lýkožrout smrkový 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.npsumava.cz/cz/1537/sekce/pravda-o-kurovci>>.

DVOŘÁKOVÁ, L. *Vývojový cyklus lýkožrouta* [online]. 2008-2011 [cit. 2011-02-21].

Lýkožrout smrkový 2010. Dostupné z WWW:

<<http://www.npsumava.cz/cz/1537/sekce/pravda-o-kurovci/>>.

NOVOTNÝ, O. *Lovci* [online]. 2008-2011 [cit. 2011-02-21]. Lýkožrout smrkový 2010.

Dostupné z WWW: <<http://www.npsumava.cz/cz/1537/1925/clanek/>>.

LANDA, CSC., Prof. Ing. Z. *Pravda o kůrovci* [online]. 2008 - 2011 [cit. 2011-02-21].

Organismy schopné vyvolat onemocnění u hmyzu. Dostupné z WWW:

<<http://www.npsumava.cz/cz/1598/2184/clanek/entomopatogeni-houba-beauveria-bassiana/>>.

Některé z metod prevence a boje s kůrovcem [online]. 2008 - 2011 [cit. 2011-02-21].

Systém ochrany. Dostupné z WWW: <<http://www.npsumava.cz/cz/1423/sekce/system-ochrany/>>.

Noviny OS : Zeman chce kácet v bezzásahových zónách Šumavy. U odborníků nepochodil

[online]. 2000 [cit. 2011-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.osnoviny.cz/zeman-chce-kacet-v-bezzasahovych-zonach-sumavy-u-odborniku-nepochodil>>.

Silvarium.cz : Stráský: Na boj o Šumavu mám rok [online]. Copyright, 2010 [cit. 2011-03-

19]. Dostupné z WWW: <<http://www.silvarium.cz/zpravy-z-lesnictvi/strasky-na-boj-o-sumavu-mam-rok>>.

ŠUMAVA – originální produkt® [online]. 2006 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW:

<<http://domaci-vyroby.cz/dokumenty/sumava/informace.xml/regiony>>.

7. Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Dotazník

Vážení respondenti,

chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku, který mi poslouží k vypracování mé diplomové práce, která je zaměřena na cestovní ruch v Národním parku Šumava. Na toto téma jsou pokládány i otázky. Výzkum provádím jako studentka České zemědělské univerzity. Dotazník je zcela anonymní. Osobní údaje ani výsledky tohoto výzkumu nebudou veřejně prezentovány.

Děkuji

Hana Tomášková

Zakroužkujte prosím písmeno zvolené odpovědi nebo tučně vyznačte odpověď

1. Plánujete v regionu NP Šumava přenocovat?

- a) ano
- b) ne

Pokud ne přejděte na otázku č. 5

2. Kolik nocí zůstanete v této lokalitě?

- a) 1 noc
- b) 2 noci
- c) 3 noci
- d) 4 noci
- e) 5 a více nocí

3. V jakém typu zařízení jste ubytováni?

- a) penzion
- b) hotel
- c) chata, chalupa
- d) kemp
- e) známí, příbuzní
- f) jiné.....

4. Jaký typ stravování máte zajištěn?

- a) bez stravy
- b) snídaně
- c) polopenze
- d) plná penze

5) Za jakou aktivitou jste do této oblasti přijel/a?

- a) pěší turistika
- b) lyže
- c) přátelé
- d) odpočinek
- e) klid, ticho
- f) cykloturistika

6. Navštívili jste tento region poprvé?

- a) ano
- b) 2-5x
- c) 6-10x
- d) více než 10x

7. Nachází se tento region ve zvláštním režimu ochrany?

- a) ano
- b) ne

Pokud jste odpověděli NE, přejděte na otázku č. 9

8. Pokud ano, jedná se o:

- a) přírodní rezervace
- b) chráněná krajinná oblast
- c) biosférická rezervace
- d) přírodní park
- e) národní park
- f) nevím

9. Jakou roli hrála přítomnost národního parku při rozhodování navštívit NP Šumava?

- a) velkou roli
- b) malou roli
- c) žádnou roli

10. Přijeli byste i v případě, že by zde nebyl národní park?

- a) ano
- b) ne
- c) možná

11. Nacházejí se v NP Šumava velké plochy s odumřelými stromy tzv.souše?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

12. Co je podle Vás příčinou plošného odumírání stromů?

- a) přirozené odumírání
- b) kůrovec

- c) vichřice, orkán
- d) změna klimatu
- e) znečištěné životní prostředí
- f) monokultura
- g) jiné.....

13. Jak důležitá je pro Vás problematika kůrovce v NP Šumava?

- a) velmi důležitá
- b) docela důležitá
- c) málo důležitá
- d) nepodstatná
- e) nemohu posoudit

14.) Nacházíte se nyní v Národním parku Šumava?

- a) ano
- b ne

15. Profese:

- a) zaměstnanec
- b) živnostník/ce
- c) student
- d) důchodce
- e) žena v domácnosti
- f) jiné.....

16. Věk:

- a) do 18 let
- b) 19-26 let
- c) 27-60 let
- d) 61 let a více

17. Pohlaví:

- a) muž
- b) žena

18. Bydliště:

- a) Jihomoravský kraj
- b) Jihočeský kraj
- c) Královéhradecký kraj
- d) Karlovarský kraj
- e) Liberecký kraj
- f) Olomoucký kraj
- g) Moravskoslezský kraj
- h) Pardubický kraj
- i) Plzeňský kraj
- j) Středočeský kraj

- k) Ústecký kraj
- l) Vysočina
- m) Zlínský kraj
- n) hlavní město Praha

Děkuji za vyplnění dotazníku